Anul VI. No. 2 Februarie, 1938

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU ŞI JUDEŢUL LAPUŞNA

Organ al Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna şi Municipiul Chişinău

ИНСТИТУТУЛ ДЕ ИСТОРИЕ, ЛИМБЭ ШИ ЛИТЕРАТУРЭ
БИБЛИОТЕКА
Инв. №
ал Базей Молд. де черчетэри шт. а Академией де Штиинцэ а Униуний РСС

Turismul în Basarabia

Câţi dintre noi n'am admirat frumoasele prospecte de turism ale tuturor ţărilor de pe faţa globului, la vitrinile birourilor de voiaj, Cook? In zadar ai căuta prin acele reclame ceva referitor la frumoasa noastră ţară! Şi totuşi, România poate deveni una din cele mai atractive ţări pentru turism, prin frumuseţea pitorească a munţilor, prin farmecul luncilor şi al deltei, prin originalitatea costumelor şi dansurilor naţionale de prin sate, prin mănăstirile înfundate în codri, prin cetăţile ruini şi prin frecvenţa staţiunilor balneare.

Dar noi, Românii, avem păcatul de a ne cunoaşte foarte puţin ţara şi de aceea nu e de mirare că cei mai mulţi dintre noi o insultă, plecând pe timpul verii în străinătate. Dar cea mai ignorată provincie e de bună seamă Basarabia, care în mintea noastră e un ţinut monoton de stepă, ce nu prezintă niciun pitoresc şi nu poate trezi niciun interes!

Conform principiului adoptat de geografi, de a merge dela cunoscut la necunoscut, am început explorarea regiunei în care profesez, prin excursii şcolare în codrul central al Basarabiei, vizitând pe jos toate mănăstirile aşezate deoparte şi de alta a marei artere de comunicaţie – calea ferată Chişinău–Iaşi. Apoi am urcat singur canionul Nistrului dela Criuleni până la Mateuţi. Valea aceasta bătrână şi adâncă, scobită în pereţi de piatră cu stratificaţii orizontale, în care

БИБЛИОТЕКА

se deschid cariere şi temple subterane, fluviu asemănător la aspect cu Rinul german, ori de câte ori îl vezi, descoperi o nouă atracţie, o nouă frumuseţe!

Dar cheile Răutului dela Orhei la Trebujeni - Butuceni — Maşcăuţi, vizitate cu prilejul unei escursii patronate de Soc. Regală de Geografie? Păduri şi pârâie ce cad în cascade, isvoare limpezi ce ies din piatra dealurilor, cariere de piatră pentru construcţii, totul te face să te crezi în mijlocul Carpaţilor, nu la doi paşi de Nistru

Cu ocazia congreselor geografice am vizitat Hotinul cu cetatea lui istorică, Soroca cu terenurile ei silurice şi pragurile de granit ale Nistrului, precum şi limanul Cetăţii-Albe cu staţiunile balneare depe litoralul marin. Plecat într'o comisie particulară, m'am urcat până în regiunea cea mai septentrională din ţară, cuprinsă între Secureni şi Neporotova, care, din cauza altitudinei şi a vegetaţiei de conifere, e numită cu drept cuvânt Elveţia Basarabiei. In altă vară am dus elevii la mănăstirea Noul Neamţ, lângă Tighina şi apoi am scoborît la Dunăre, vizitând cetăţile dela Reni, Ismail şi Chilia, până la Vâlcovul cel plin de pescari lipoveni şi plaja Vâlcioc — cu drept cuvânt cea mai frumoasă din ţară.

In urma acestor recunoaşteri pe teren, îmbogăţindu-mi albumul geografic cu numeroase fotografii, am ajuns la convingerea că în Basarabia sunt frumuseţi ce nu stau mai pe jos de peisagiile carpatine şi o variaţie în plastica scoarţei şi haina vegetală, cum puţine ţinuturi în Europa se pot mândri.

E deajuns o excursie cu trenul dela Ocniţa la Otaci, sau dela Şoldăneşti la Mateuţi, ca să te gândeşti la pitorescul liniei ferate Oraviţa—Anina; sau o călătorie cu vaporul dela Reni la Vâlcov, ca să admiri cel mai neaşteptat contrast între malul basarabean — jos şi mlăştinos — în comparaţie cu cel dobrogean, cu dealuri ce se înalţă pline cu păduri, din chiar lunca fluviului.

In domeniul economic aceiaşi ignoranţă: Basarabia e un grânar care poate fi complect compromis în anii de secetă, din lipsa irigaţiilor. Apele Nistrului şi ale limanelor conţin peşte, iar dealurile sunt acoperite cu livezi de pomi roditori şi viţă de vie. Pădurile acoperind numai o cincime din suprafaţa

Basarabiei, nu contează. Şi atât! Harta bogăţiilor subsolului României, tipărită în colori şi vândută în sute de exemplare prin toate şcolile şi instituţiile culturale din ţară, de către renumita editură „Cartea Românească" Bucureşti, are o enormă pată goală în regiunea Basarabiei, unde nu vezi decât două ciocane la Ialpug şi un vas albastru la Budachi!

Pentru cine cunoaşte însă provincia noastră răsăriteană se schimbă cu totul posibilităţile de ordin economic, pentru viitor.

In judeţul Hotin s'ar putea explora fosforitele — admirabil îngrăşământ pentru ogoare — asemenea şi gipsul depus în straturi groase pe malul Prutului. Intreaga provincie e bogată în gips; altfel nu s'ar putea explica frecvenţa atâtor isvoare minerale ce conţin pucioasă şi care sunt numite de popor „burcuturi". Carierele de piatră sunt numeroase şi erau exploatate intens pe timpul dominaţiei ruseşti, în deosebi calcarul oolitic, atât de moale încât se poate tăia cu ferestrăul, se extrage şi azi dela Ivanos, Ghidighici, Ialoveni, Cricov, Făureşti, Brăila (Lăpuşna) şi Cetatea-Albă. Pe Nistru avem granitul dela Cosăuţi, nu departe de caclinul sur pentru fabricarea faianţei. La Furceni există marmoră cu vine frumoase, la Taraclia şi Impuţita se scoate lignit, iar pe dealul Bichirului de lângă Soroca se găseşte pirită de origină organică, bună pentru fabricarea acidului sulfuric. Ce să mai spunem de bogăţia lemnului din codri, de livezile cu pomi roditori din judeţele Lăpuşna, Orheiu şi Tighina (numit din această cauză California Basarabiei), a căror fructe au fost admirate de o lume întreagă la Expoziţia din Chişinău, sau de podgoriile renumite din Căzăneşti, Românești, Călăraşi, Cojuşna, Suruceni, Bolgrad, Purcari şi Şaba, cu vinurile lor naturale şampanizate, apreciate chiar de americani?

Dar bogăţia cailor de curse, a cornutelor de tracţiune şi oilor carakul, alături de aceea a peştelui din Nistru, Dunăre, limanuri şi Mare, cu icrele negre de morun şi nisetru, ca să isprăvim cu sarea marină extrasă prin evaporare şi de faima nămolului terapeutic dela Borisovca, Tuzla, ori Şabolat.

Vedem din cele înşirate că tabloul bogăţiilor din Basa-

rabia, afară de acel grânar compromis (? !) e destul de variat şi demn de luat în consideraţie.

Dacă mai adăugăm la aceste atracţii de ordin economic, cetăţile istorice depe malul Dunării, Nistrului şi Răutului — unele din ele duble şi chiar triple — vedem cât de interesante sunt ţinuturile basarabene, demne de a fi vizitate de cei mai pretenţioşi turişti!

Care e atunci cauza că această provincie zace cu bogăţiile sale economico-culturale neexploatate şi cu frumuseţile sale pitoreşti ignorată? Una singura: Basarabia suferă de lipsa căilor de comunicaţie, având abia 750 km. şosele naţionale, iar reţeaua ferată, deşi au trecut douăzeci de ani dela unire, lasă încă 5 capitale de judeţ fără gară! Peste Nistru erau mai multe poduri feroviare, decât sunt astăzi pe Prut. Aşa fiind lucrurile, nu trebue să ne mirăm că turismul în stil mare, cum se practică în ţările din apusul Europei şi dela războiu încoace şi în orientul mediteranian, când caravane întregi merg în autocare pe şosele asfaltate, pătrunzând până în creerul munţilor sau în inima pustiilor, la noi în ţară şi în special în Basarabia nu se poate aplica. Lipsesc şi drumurile şi adăposturile şi călăuzele.

Dar mai există un turism, acela al grupurilor restrânse, cu puţini bani şi puţine pretenţii, a oamenilor dispuşi a duce o viaţă simplă dar sănătoasă, a dormi sub cort şi a merge cu toiagul în mână ca Tolstoi. Acest soiu de turism se poate practica în ţara noastră şi mai bine chiar în Basarabia, unde viaţa e ieftină şi populaţia foarte ospitalieră.

Un distins cărturar român, întorcându-se din Franţa unde vizitase Alsacia-Lorena, ne mărturiseşte că plimbându-se pe străzile Strassburg-ului şi privind vitrinele librăriilor, nu ştia ce să cumpere mai întâiu, căci galantarele erau tixite cu zeci şi zeci de monografii franceze, relative la aceste două provincii. Citind aceste rânduri despre un popor conştient de menirea lui pe lume şi care ştie să repare dezastrele inevitabile ale istoriei, mă gândeam că Alsacia-Lorena a fost pentru Franţa, ceea ce-i Basarabia pentru România. Dar comparaţia etnică e în favoarea noastră, căci provinciile franceze dela graniţa Rinului numai în 48 de ani au fost germa-

nizate complect, în timp ce Basarabia noastră dela graniţa Nistrului, în 106 ani n'a putut fi rusificată decât numai în pătura cultă dela oraşe — masele populare ţărăneşti cu majoritatea lor zdrobitoare, rămânând neatinse.

In provinciile franceze reanexate nu există sat care să nu-şi aibă monografia lui proprie; la noi nu avem nici măcar monografiile capitalelor de judeţ dintre Prut şi Nistru.

Pentru un cetăţean român din altă parte a ţării, care ar dori informaţii generale cu privire la Basarabia, n'am avea după 20 ani dela unire să-i recomandăm decât lucrarea apărută sub îngrijirea d-lui Şt. Ciobanu, pe vremea Expoziţiei; *„Dela Basarabia rusească la Basarabia românească* de Onisifor Ghibu; *„Basarabia"* de Popa-Lisseanu, *„La Bessarabie"* de Ion Pelivan, *„Orhei şi Soroca"* de Mihail Sadoveanu, *Aspecte economice din Basarabia* de gen Sc. Panaitescu, *Basarabia* de colonel I. Popescu, broşura d-lui G. Năstase din *Cunoştinţi folositoare,* precum şi câteva studii, publicate în revista *Viaţa Basarabiei* de sub conducerea d-lui Pan. Halippa, de domnii Năstase, Lepşi şi T. Porucic.

Aşa fiind lucrurile, trebue să mărturisim că frontul nostru cultural la graniţa de răsărit a ţării e destul de anemic. Trebuesc consolidate baionetele care apără graniţa de răsărit a ţării, aşa că orice articol cu caracter ştiinţific-turistic, orice contribuţie în domeniul cultural sufletesc referitoare la Basarabia, nu sunt şi nu pot fi de prisos.

Recomandarea documentată a acestei provincii, pentru marele public de aici şi din restul ţării, măcar acum în anul al 20-lea, se impune.

G. Raşcu
Profesor

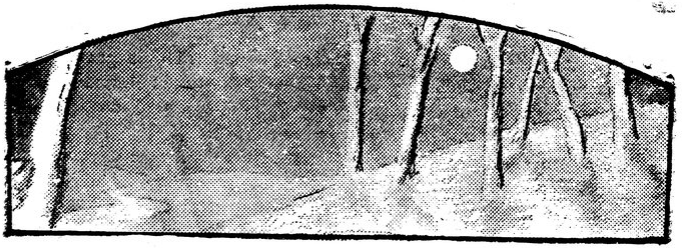

Rugăciune de seară

E seară şi din zări albastre
Se cern tăceri de infinit,
Şi tremură o stea la geamul
Deschis spre drumul prăfuit.

Iar pe-o măsuţă'n colţul casei
Acoperită c'un ştergar
E pusă cina câştigată
Cu multă trudă şi amar.

O, Doamne, Tu, ce dai lumina
Ş'aprinzi pe cer ghirlănzi de stele,
Blagosloveşte-mi şi durerea
Acestei vieţi atât de grele.

Şi dă-mi să gust din pânea aspră
Nădejdea unui trai mai bun,
Ca răului ce mă pândeşte
Eu inima să nu-mi supun.

Sergiu Sârbu

Realităţi şi cultură

Pe mulţi îi va surprinde faptul că abordăm o problemă „banală". Firește, după atâta amar de vreme, o fi intrat şi ea în cadrele banalităţii, ca cenuşăreasa din poveşti. Pe chestia culturii poporului s'a vorbit mult. In special după războiu s'a pus şi se pune încontinuu pe tapet această „grea problemă". Equaţii necunoscute n'are. Şi-atunci te întrebi: cum de nu s'a realizat aproape nimic pe tărâmul cultural? Căci ceea ce avem este foarte puţin.

Cauza cauzelor: *nu s'a înţeles problema.* S'a căutat să i se dea dezlegare din birouri, estetic ornamentate. N'a scobort nimeni pe teren să vadă şi să simtă realitatea socială. Clasele cât de cât evoluate, de bine de rău, îşi duc existenţa în condiţiuni mai acceptabile, mai omeneşti. Pe când ţăranul— şi de aceştia sunt 80% în ţara noastră—deci o majoritate sdrobitoare, trăieşte într'o stare de primitivitate de nu-ţi vine să crezi că eşti în al 20-lea veac. Suntem un popor analfabet într'un secol de abuz al civilizaţiei. Ţăranul nostru n'are ce mânca pentrucă technicismul modern l-a surprins nepregătit. El nu ştie să-şi lucreze pământul în mod raţional şi intensiv, cu alte cuvinte roadele muncii lui sunt inferioare, şi calitativ şi cantitativ. Dar nici puţinul pe care-l are, nu-l ştie utiliza în chip inteligent. Se alimentează prost pentrucă nu ştie nici mânca. Gospodina îi lipsită cu desăvârşire de o educaţie menajeră. Mare dreptate a avut sociologul francez Lucien Romier, când, cu prilejul unei vizite în România, a remarcat că „avem cel mai subnutrit ţăran din Europa". Ţăranul nostru nu ştie să facă baie, mai precis: nu-şi dă seama de importanţa curăţeniei. Higiena locuinţei, în care se adăposteşte, este insuportabilă. De aici provenienţa atâtor boli ce ne distrug vitalitatea şi potenţialul biologic al naţiunii. De pildă: sifilisul, tuberculoza, malaria, ş. a. au devenit endemice, în special în provincia noastră. Parte din ele, sunt favorizate şi de alcoolism, căci Românul nostru bea şi de bucurie, dar mai mult de necaz. Acestea sunt flagele sociale, ce alimentează morbul mizeriei, care ne suge

vlaga din noi. Am ajuns la răspântii istorice. Suntem în toiul celor mai mari crize sociale. Ne trebue remedii şi soluţii, altfel „ne piere neamul".

Regenerarea nu poate veni decât dela cultură. Şi iată, deci, cum problema culturii, „banalizată", devine iarăşi de arzătoare actualitate. Dar, luată în alt sens, cu totul strein decât s'a luat până acum. In înţelesul unei umanizări, căci cultură înseamnă *omenia din om*. Criza morală este puternică. Prefacerea ţării nu poate veni decât dela o radicală transformare a sufletelor, dela o nouă educaţie morală, care educaţie trebue să ne fie imperativul vremii. S'a bătut apa 'n piuă şi despre regenerare, însă a fost glas în pustiu. De ce?

Ne spune un scriitor spaniol: „Minţim oridecâteori vorbim de regenerare, atâta vreme cât regenerarea nu o începem cu noi înşine". Şi trebue să o începem cu noi, cu aceştia ce ne place să răspundem la numele de intelectuali, proveniţi din pătura rurală, care vedem cum ni se distruge sufletul satelor şi noi asistăm indiferenţi şi pasivi.

Nu suntem conştienţi că fiinţa noastră etnică prin sat se desluşeşte. Trebue să înţelegem odată că satului îi trebue cultură şi cultura satului înseamnă: umanizarea vieţii, ridicarea individului pe un plan superior, înseamnă lumină, pace stare materială bună. Mijloace sunt multe şi variate. Chestia e să le ştii alege, pricepe şi să ai puterea de a le aplica. Căminul cultural şi bibliotecile la sate, aşa cum le avem, sunt nişte fantoşe. Serbările culturale – cum se „comit" prin satele noastre – cu poezii şi sbengueli, numai cultură nu dau poporului, condamnat să le asculte.

Se mai dă şi câte-o comedie, pentru motiv că ţăranu râde şi astfel e satisfăcut. Cu ce s'a ales el? Cu un timp pierdut de dragul membrilor din cămin. Bibliotecile, dacă, sunt în câteva sate dintr'un judeţ, au cărţi croite pe calapodul orăşenilor. Să nu vă surprindă, când afirm, că mi-a fost dat să văd într'o bibliotecă – zice-se populară – Decameronul lui Baccacio. Dar, ca să fim mai sinceri: nu avem biblioteci. Cei ce au făcut şcoala primară, rup orice legătură cu cartea şi astfel ajung oameni ce nu mai citesc, adică spectacol trist şi înspăimântător. Avem sate unde nu pătrunde un ziar, o

revistă. Cultura pe care am dat-o până acum este falşă. Am împrumutat multe lucruri din apus, cu toate că nu ni se potriveau. N'am vrut să pornim dela realităţile noastre.

Cum dela sat aşteptăm puterea, trebue să începem de acolo. Natural, e mult mai greu decât acum 100 de ani în urmă. Pentrucă—zice Mugur—acum 100 de ani, trebuia început direct prin construcţie, pe când azi trebue să începi prin dărâmare, prin dărâmarea falşei culturi. Şi aceasta, prin şcoala satului, prin cămin cultural, prin bibliotecă. Insă ele să fie grefate pe fondul realităţilor, nu emise din saloanele orăşenilor. Cu biblioteca trebue să găsim technica cu ajutorul căreia să ducem cultura la om, fiindcă foarte greu se mişcă omul spre cultură. Şi, mai spune E. Bucuţa, că biblioteca nu înseamnă decât cartea care se organizează. Să se creieze şi la noi legi ale bibliotecilor populare, ca în alte ţări. In Danemarca, când un cioban a fost găsit că îşi încrusta socotelile pe un răboj de lemn, a produs un eveniment de senzaţie. La noi, aşa ceva n'ar constitui nimic ieşit din comun. Căminul cultural să răspundă menirii sale, atât prin latura statică: un muzeu, un serviciu de asistenţă socială, cât şi prin cea dinamică: şezători, serbări, conferinţe etc.. Toate acestea să fie traduse în fapt, nu numai în procesele-verbale. Şcoala să fie regionalistă, cu rezultate practice, să dea educaţie cititorului ca să prefere literatură ce exaltă virtuţile vieţii de ţară, arta rurală, gospodăria rustică. Acestea trei: şcoala, căminul cultural şi biblioteca populară, să-i ofere posibilitatea ca să-şi poată îmbunătăţi traiul, să-şi uşureze munca. Şi cinematograf, radio, teatru la sate, însă adecvate vieţii şi perspectivelor mediului, nu jonglerii şi exibiţii orăşeneşti. Deocamdată atât despre ele. Comentariile ar fi inutile.

Boris Vasilache

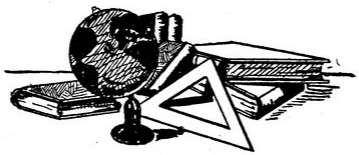

Note despre sculptură

Intr'un bloc de marmoră noi nu surprindem nimic din ceea ce se numeşte expresia materială a unei existenţe sufleteşti. Nu bănuim nicio viaţă în acest bloc imobil, ci constatăm numai piatra nudă

Nu tot aşa se petrece cu artistul. Ochiul sculptorului însufleţeşte stâncă masivă, *vede* limpede forma pură care să exprime simbolic interiorul sbuciumat al omului. Meşterul acesta, care încă n'a pus mâna pe blocul de marmoră, bloc văzut simplu de noi, meşterul acesta, care încă n'a tăiat statuia, sculptează dintâiu *în gând* opera lui de semnificare a omenescului. Printr'o stranie construcţie cerebrală, imaginea originară a creaţiei anticipează realizarea în spaţiu a ei. Iată de ce suntem hotărîţi să negăm orice argument adus de esteticieni că arta şi în primul rând sculptura şi pictura, s'au născut abia atunci când omul, în timpurile primordiale, a fost capabil să sesizeze frumosul. Adică, *ştiind* că e frumos desemnul a început să picteze pe pereţii peşterilor diverse figuri, deobicei tot ce constitue oglinda receptivă a lucrurilor înconjurătoare. Şi într'adevăr, dacă răscolim locurile străvechi, săpând straturi de lut, dăm de unelte, figurine, hârburi felurite şi conchidem că strămoşii noştri s'au ocupat în afară de vânătoare, culesul roadelor, cusutul hainelor şi multe altele şi cu *arta*. Ultimul cuvânt ne pare un cadou ne la locul lui. Deşi în creaţiile omului primitiv nu lipseşte eleganţa şi fineţea, totuşi nimic nu ne obligă să exagerăm valoarea artei primitive şi să o clasăm pe aceeaşi treaptă cu arta omului european, agăţând primitorului o haină a geniului pe cât de strâmtă pe atât de absurdă. Omul primitiv n'a fost şi n'a putut fi artist de geniu în ce priveşte faptul că omul primitiv foloseşte ca subiecte în creaţie pe semenii săi sau animalele din preajmă, a dat libertate sociologilor să enunţe teoria următoare: arta s'a născut numai în şi prin societate-

Noi vom observa însă, şi pe bună dreptate, că omul primitiv nu a sezizat frumosul dintr'odată. Copilul când mâzgăleşte câteva linii pe hârtie ce trebue să însemne, după el, o fiinţă sau un obiect oarecare, se bucură de rezultatele jocului său ca de ceva năstruşnic, nou, original, ingenios. Desemnul, după părerea copilului, se aseamănă perfect de bine cu obiectul respectiv. Dar în acest desemn, evident, lipseşte arta. Lipseşte, mai bine zis, tocmai ce cere arta: gustul artistic, pe care copilul n'are de unde să-l capete, decât, poate, mai târziu. Iar omul primitiv şi copilul de astăzi sunt quazi analogi.

Arta primitivului nu-i *artă*. In zadar savanţii încearcă să descopere geniul artistic încă de pe când omul abia se eliberase de mersul de-abuşilea. Omul pe atunci nu a fost meşter genial, nu a atins culmile artei arzând oale şi lipind figuri din lut. Aceasta n'a fost artă ci un joc copilăresc. Aceasta a fost o dibuire seculară pe marginile unui răsărit al artei. Omul s'a născut artist doar în clipa în care *a cugetat*. Dovadă e sculptura impozantă de proporţii uriaşe, a anticilor. Acolo se îmbinau ideia cu talentul de a despica stânca spre a-i da o formă, spre a da un trup mitului unde se sbătea tot tragicul antic. Gândiţi-vă puţin la Niobe. Statuia în fiecare colţ al ei demonstrează gândire. Nicio bucată n'a fost lăsată de isbelişte, fără sens, ci profund cugetată. Unde găsiţi mai răscolitor revelată disperarea? Sau gândiţi-vă la capodoperele titanice ale lui Michel-Angelo. Are ceva similar primitivul, cât de cât? Pânzele lui Rafael, Murillo, Vereşciaghin, Grigorescu au ceva din primitivismul artei barbare, din peşteri? Nu. Pentrucă omul, după ce s'a învăţat a gândi, a scormonit toate neliniştile, a deslănţuit furtunile în sufletul său. *Gândul* este singurul îndemn sau drum spre artă pentru a uita, o clipă măcar, de corvoada anxietăţii, iar primitivul n'a gândit decât fragmentar şi obscur ca o pâlpâire de foc şi n'a cunoscut niciodată tragicul omenesc în setea de cunoaştere a lumii, ce apare mult mai pe urmă.

George Meniuc

Litanie

Lui **Bogdan Istru**

Dă-mi, Doamne'n mâini lopată de cuvânt,
S'alung cenuşa norilor grămadă.
A cerului jăratec să se vadă,
Să se'ncălzească toate pe pământ.

Şi cer albastru, Doamne, fă s'anin,
În plopii—stâlpi voinici înfipţi în zare.
Drept mărţişoare, salbe de cocoare
S'arunc pe dată'n creştet de senin.

Caval de ape, lunca să desmierde
Şi'n ramurile triştilor copaci.
Fă să-mi desleg ai gândurilor saci,
Ca să se piardă lumea'n codru verde.

Căci sete nu-i acum de primăvară,
Pe care-aş vrea s'o beau din căni de vers;
Apoi să'mbăt întregul univers,
Ca mai frumoasă viaţa să ne pară.

B. Frunte

Concepţia lui Tolstoi asupra educaţiei

Comentarii pe marginea memoriului către Bulgakov

Tolstoi reprezintă în cultura Rusiei, şi chiar a lumii, o treaptă inaccesibilă. Nu au lipsit comparaţiile epigonilor, recenzenţilor din care desluşeam un Tolstoi masiv, colţuros, o stâncă uriaşă în mijlocul sbuciumului cotidian.

Insăşi romanele sale sunt parcă epopei antice, doldora de vieaţă, de mistuire interioară, de zări către o nouă religie. Poziţia sa este alături de a unui Buda sau Iisus. Da, Tolstoi a fost profetul unei noui aşezări de suflet, părintele unei norme de vieaţă bazată pe bunătate şi milă. Ca oricărui spirit „titanic", n'a lipsit din ramificaţiile manifestărilor sale, preocuparea de cultivare a elementului om, singura care prefaţează reformele şi le desăvârşeşte. Tolstoi s'a convins de artificialitatea creşterii generaţiei sale, atât în Rusia, cât şi în ţările occidentale, unde călătorise până în anul 1861, an în care, desgustat, scârbit de tot ce văzuse în domeniul educaţiei, se întoarce la moşia sa din Iasnaia Poliana, rupe cu trecutul şi blazoanele de noblețe, îşi îmbracă, asemeni unui pustnic, straiul simplu de mujic şi pune bazele unei şcoale noui, ale cărei principii se află trecute astăzi în capitolul bunurilor recunoscute ale şcoalei active.

Care este concepţia lui Tolstoi asupra educaţiei? Care este locul lui în pedagogia contimporană?

Istoricii l-au taxat ca *individualist*, alături de pedagoga Ellen Key, având la polul opus pe coercitivul Paulsen. Desigur, în ritm cu vremea şi cu aşa zisa critică impresionistă, iar în al doilea rând pentru a putea fi mai bine studiat, i s'a redus patriarhului gânditor rus concepţia pedagogică la o

rezultantă: individualismul. Şi aceasta nu-i decât incomplect, nu-i decât o regretabilă ştirbire adusă unui spirit ce nu poate fi îmbucătăţit în hapuri, nici subţiat precum ai subţia cu laminorul o bucată de metal scump.

De aceea ne-am propus, ca pe temeiul memoriului adresat de gânditor prietenului său Bulgakov, memoriu scris către amurgul vieţii: o chezăşie de definitivă prezentare a concepţiei sale asupra educaţiei, — să desprindem notele esenţiale care au format mobilul şi sufletul şcoalei dela Iasnaia Poliana.

* * *

Ce este educaţia? O definiţie a educaţiei este *imposibilă, inutilă şi periculoasă *)* De ce? Pentru a nu se face separaţie între educaţie şi instrucţie, separaţie absolut *artificială.* (Acelaşi lucru se întâmplă astăzi cu noţiunile curente: cultură şi civilizaţie).

„Educaţia şi instrucţia sunt inseparabile. Nu putem da o educaţie fără să transmitem cunoştinţe şi, pe de altă parte, *fiecare cunoştinţă are o influenţă educativă*".

(Parcă am citi din preceptele educative ale lui Socrat... E destul să cunoşti binele pentru a-l şi săvârşi).

Iată de ce cuvântul „educaţie" nu prea se întâlneşte des în scrierile lui Tolstoi. Iată de ce memoriul către Bulgakov cuprinde sub formă de constatări şi precepte aplicative nu mai problema instrucţiei

Care este cea mai importantă condiţiune a instrucţiunii adevărate? *Libertatea.* „Atât pentru cei ce se instruiesc cât şi pentru cei ce instruiesc". Şi mai departe: „Aceasta înseamnă că ameninţările, pedepsele ca şi făgăduiala răsplătirii (daruri, etc.), nu contribuiesc deloc la *adevărata instrucţie*". Incaltea în ceea ce priveşte învăţătorii, Tolstoi preconizează apostolul, omul-jertfă; niciun gând la o răsplată materială. Atunci din ce să trăiască educatorii? *Din plugărie,* e răspunsul lui Tolstoi, — pentru a se putea face legătura de suflet între el, educatorul, şi poporul în mijlocul căruia îi

*) Cf. Leon Tolstoi, Despre educaţie — trad. din franţuzeşte de Constantin I. Angelescu.

este hărăzit să activeze (Natural, această deviză e inaplicabilă. Patriarhul dela Iasnaia Poliana o putea susţine, chiar dacă îşi făcea uitate drepturile oficiale asupra moşiei sale. El trecea în văzul tuturor tot „contele Lew Nicolaevici..)

Cu alte cuvinte, *instrucţiune fără constrângeri şi fără interese.*

Un fel de artă pentru artă.

Care este ţinta unei instrucţii libere ? Răspunde Tolstoi : *„Să colaboreze la o mişcare a omenirii spre bine, din ce în ce mai largă".*

Cum ? Prin ce mijloace ?

Intrăm în domeniul materialului instrucţiunii : cunoştinţele. Aici trebuieşte o foarte mare băgare de seamă, întrucât cunoştinţele vehiculate în învăţământ sunt atât de disparat înmănunchiate, atât de la întâmplare alese, încât o nereuşită a unei astfel de instrucţii utilizate în şcoli nu mai surprinde pe nimeni

„Astfel, oamenii au cunoştinţe despre densitate, despre mişcarea stelelor... despre geneza problematică a organismelor, despre gramatica limbilor moarte... La şcoală se învaţă toate celea despre Alexandru cel Mare, despre Ludovic XIV şi curtezanele sale, *dar nu se ştie nimic despre viaţa şi suferinţa fraţilor şi surorilor noastre cu care trăim laolaltă în sat sau la oraş în fabrici".*

Ce judicioasă afirmare ! Şi cât de actuală este ! Vreţi localism ? Vreţi centre de interes ? Aici le aflaţi.

Plecând dela această nenorocită acumulare de cunoştinţe nesistematizate, care au făcut şi fac decorul tuturor programelor de învăţământ, Tolstoi postulează *o bază comună care să permită a se alege cunoştinţele cele mai necesare pentru o vieaţă raţională.*

Numărul cunoştinţelor este foarte mare, iar importanţa şi desvoltarea lor graduală, deosebite.

„Putem asemăna domeniul ştiinţei cu un număr nesfârşit de raze ce pornesc din centrul unei sfere şi care pot fi prelungite până la infinit". Cu cât ştii mai mult, cu atât nu ştii mai mult. In alegerea cunoştinţelor destinate instrucţiei nu trebue să lucreze întâmplarea, ci ierarhia. In vârf, întoc-

mai ca o grindă puternică în jurul căreia să se grupeze toate celelalte discipline, Tolstoi cere la un capăt *religia* iar la celălalt *morala.*

Este interesant că religia apostolului dela Iasnaia Poliana ne apare ca o directă contopire a omului cu divinitatea; o religie nudă, desbrăcată de ritual şi convenţiuni acumulate cu timpul. Religia este înlocuită azi „cu o mulţime de neplăcute sofisme numite *Istoria Sfântă,* obiectul cel mai opus adevăratului învăţământ religios şi moral". Iar în scrisoarea către studentul D. **) întâlnim: *învăţământul aşa zis al „religiei" e crima cea mai abominabilă pe care ne-o putem închipui..* Guvernele, clasele conducătoare şi stăpânitoare au nevoe de această *minciună,* de care e legată puterea lor; de aceea clasele diriguitoare totdeauna sunt pentru permanentizarea acestei *minciuni* faţă de copii şi pentru menţinerea ei prin hipnoză faţă de adulţi".

Religia tolstoiană se sintetizează în două întrebări: *Ce sunt? Ce este viaţa mea individuală în raport cu lumea întreagă?* Cât de simple întrebări! Şi totuşi cât de profunde, câtă susceptibilitate de o serie întreagă de răspunsuri! Sunt întrebări eterne acestea. Au figurat de-a lungul istoriei ca pietre de încercare pentru fiecare filosofie. Şi vor figura încă. Tolstoi însă le prescrie în fruntea şi la temelia abecedarului său educativ. Ne vine în minte întrucâtva o filiaţiune cu sistemul educativ al dârzului adept şi părinte al „imperativului categoric", filozoful Immanuel Kant. Nu susţinea el că opera de educaţie să înceapă cu însăşi preceptele morale?

Nu o considerăm aceasta ca o siluire a unor unanim recunoscute adevăruri pedagogice curente, ci, mai mult, deslușim în forţata recomandare a miezului însuşi al tuturor religiilor ca frontispiciu al învăţământului, chinul şi dorinţa arzătoare a unui „erou" de a reforma din temelie o societate pornită pe panta decadenţei.

Spuneam că Tolstoi hotăra în celălalt capăt de grupare a cunoştinţelor, *morala.* Iată cum îşi enunţă morala patriarhul

**) Cf. N. Tolstoi. Despre educaţia religioasă a copiilor, de V. Harea (Şcoala Basarabeană, Decemvrie 1936),

dela Iasnaia Poliana: *Cum trebue să trăiesc? Ce trebue să fac şi ce trebue să nu fac în raporturile dintre vieaţa mea individuală şi omenirea întreagă; totdeauna şi în toate împrejurările?* (Imperativ categoric, pur şi simplu).

In consecinţă la baza instrucţiei trebue să troneze concepţia religioasă a vieţii şi învăţământul moral. Bine, şi după aceasta?

„După religie şi morală, primul obiect de învăţământ să fie studiul vieţii oamenilor ce trăiesc în apropierea noastră, vieaţa poporului nostru, a claselor bogate şi sărace, a femeilor şi a copiilor..., ocupaţiile acestora, mijloacele de existenţă, moravurile, credinţele şi concepţia lor despre vieaţă". Deci, *etnografia*.

„Apoi, *potrivit cu importanţa lor pentru o vieaţă raţională*, se va studia zoologia, matematicile, fizica, chimia şi alte ştiinţe". Ştiinţele se înscriu ca materii de învăţământ, „potrivit cu importanţa lor pentru o vieaţă raţională". Aşa dar, Tolstoi e pentru prioritatea *vieţii raţionale*, un bun care formează şi astăzi obiectul de discuţie şi punctul de ajungere al tuturor doctrinelor educative, culturale.

Instrucţiunea trebue să tindă spre *perfecţiune*. Insă perfecţiunea nu se poate ajunge decât:

a) alegând din o cantitate nesfârşită de ştiinţe pe cele *mai importante* şi *mai necesare*;

b) punând aceste ştiinţe pe aceeaşi treaptă, ca să poată forma un *tot armonic*.

Importanţa cunoştinţelor, necesitatea lor faţă de timp şi armonia, iată criteriul ce condiţionează alcătuirea unui program de învăţământ. (Aviz Ministerului Educaţiei Naţionale). Iar pe deasupra şi pretutindeni, baza comună: „religia" şi morala.

357

Ar mai fi de insistat asupra faptului că Tolstoi recomanda, ca de altfel şi Rousseau, că natura este cea mai instructivă carte unde găseşti zăvorîte tainele şi comorile ştiinţei, natura externă şi cea interioară, a sufletului. De aceea nu prea întâlneai cărţi printre discipolii dela Iasnaia Poliana. Şcoala era un laborator treaz unde fiecare elev avea partea

БИБЛИОТЕКА

lui de contribuție, unde se lucra „sur le vif", direct asupra vieții, direct asupra naturii.

* * *

Încă o complectare care privește însuși actul de coborîre a lui Tolstoi de acolo, de pe amvonul cinului său de noblețe în mijlocul sărăcimii arcuite de nevoi și mizerie, din nu importă ce cătun, numit chiar Iasnaia Poliana.

Gloria ce-o câștigase, renumele său universal, dat sfoară în urma publicării operelor monumentale ale spiritualității rusești, nu l-au flatat. A considerat toate acestea ca meschine vanități, nedemne de cântărirea unui om. A abandonat totul, chiar și portul. S'a apropiat cu inimă înțelegătoare de popor. Mujicii l-au idolatrizat, asemeni unui nou Iisus. El i-a înțeles și i-a făcut cunoscuți în fața lumii; târziu, de sigur. Murise. Roadele simbolicelor sale năzuințe, însă, au fost flamura care a ridicat un popor, ca un talaz, pe treptele istoriei și l-a purtat—îl poartă și astăzi—pe căi noui. Drepte sau nedrepte.? Cine știe..

Dacă ar trăi Tolstoi am afla.

Ion Bădărău

Politicianismul în şcoală

Văd chipul primului meu învăţător Gheorghe Plopa, de mult trecut din viaţă Fiu de ţăran, funcţiona în satul său natal, Arioneşti, jud. Soroca. Nu funcţiona—Inmina Cult, cu vorbe cântărite, avea o ţinută ce-ţi inspira respect şi adâncă încredere. Intâlnindu-l prin sat, consătenii lui îi deschideau calea, salutându-l cu bucurie. Sub dominaţia rusă, satul era autonom. Obştia îşi alegea conducătorii şi-şi hotăra impunerile. In situaţiuni grele sau încurcate, conducătorii alergau la dânsul după sfat. Cuvântul lui era sfânt.

In şcoală era iubit ca un tată. Obligativitate nu era. Dar cu greu puteai prinde rândul ca să-ţi înscrii copilul, mai cu seamă la cursul superior. Şcoala era cu 3 posturi şi 6 ani de învăţământ. La cursul superior de 2 ani, se înscriau copiii cu examen de admitere şi din alte sate. Gheorghe Plopa preda la cursul superior, având în postul al doilea pe soţia sa Eugenia. Cu toate că instrucţia se făcea în limba rusă, Plopa şi soţia lui adeseori recurgeau la limba maternă a şcolarilor moldoveni.

Pe absolvenţi îi îndemna să meargă la şcoalele normale ca, pe urmă, să fie de folos poporului nostru moldovenesc. I-am urmărit activitatea până la moarte. Nu s'a schimbat, deşi autoritatea şcolară biurocrată rusă l-a transferat din oficiu în jud. Orhei, la o şcoală fără cursul superior.

Cunosc un şir de învăţători ca Gheorghe Plopa, în provincia noastră, în timpul dominaţiei streine. Clar vedeau rostul vieţii lor. Lăsau urme adânci şi neşterse în sufletele generaţiei noui. *Trăind, ei trăiau pentru un traiu mai fericit al urmaşilor.*

Iată filosofia vieţii, ideologia fruntaşilor tagmei învăţătoreşti de 30—40 ani în urmă. O găsesc notată în carnetul meu de observaţii din acelea timpuri. O văd, răsfoind colecţia revistei a tagmei învăţătoreşti „Invăţătorul primar", anul 1906.

Această ideologie social-filosofică s'a format la noi în urma mişcării „narodnicilor" în Rusia [1]) şi „să mergem în popor" a marelui promotor de cultură la ţară, Spiru Haret.

[1]) Revista „Obrazovanie", 1905.

Purtătorii ideii erau cărturarii, la țară — învățătorii. Pe aceștia îi vedeai frați, solidari și dispuși a face bine altuia și împreună poporului. Infractorii în etica colegială erau blamați de societatea învățătorească. Lingușitorii și lichelele — cu desgust desconsiderați; egoismul condamnat. Cât de nobil!

Cu această educație și cu crezul lor uman: *a trăi pentru a dobândi un traiu mai fericit urmașilor*, ei au sămănat sămânță bună în sufletele discipolilor.

S'a format generația luptătorilor pentru unirea și întregirea neamului. Și din această generație, învățătorul a fost la datorie. Rolul jucat de dânsul nu poate fi tăgăduit de nimeni. Faptele dovedesc. Învățătorul a mers în foc cu arma 'n mână, în frunte sau chiar în rând cu elevii lui. Acei din provinciile robite au avut încă de luptat și pentru fărâmarea lanțurilor robiei. In coloanele acestei reviste [2]) am arătat rolul jucat de învățătorul din Basarabia în lupta pentru unire și apoi naționalizarea învățământului.

Visul s'a împlinit, neamul s'a întregit. Se începe unificarea și consolidarea lui. Și în această perioadă din viața neamului nostru întregit, învățătorul trebuia să joace un rol însemnat. Dar cadrele s'au rărit în timpul războiului și în vechiul Regat și în provinciile revenite la matcă. Corpul didactic s'a complectat cu elemente de altă pregătire, de alte ideologii. Tagma ia alt colorit. Crezul vrednicilor înaintași nu e cercetat, nu e însușit, ba chiar respins. Cadrele, formate din elementele din timpul războiului, cu ideologia „trăiește cât trăiești", n'au putut lua firul ca să-l ducă mai departe, pentru un viitor mai bun al neamului. Democratismul, rău înțeles și cu o satanică perversitate aplicat, a nimicit și pe ultimii „mohicani", rămași din cadrele vechi, formând tipul de învățător profesionist, cu concepția: după plată și muncă. Din vina statului și conducerii lui politicianiste, această concepție dăinuiește până în prezent și va dăinui și mai departe, dacă nu va fi soluționată *salarizarea învățătorului, demnă de numele și chemarea lui.*

Analfabetismul și nevoile culturale ale națiunii au ne-

[2]) Nr. 1, Ianuarie 1938.

cesitat un corp didactic select şi numeros. Şcoalele normale, înfiinţate după războiu mai în toate judeţele, au satisfăcut cu prisosinţă aceasta necesitate. Din an în an, promoţiile erau tot mai mari, candidaţii mai bine pregătiţi. Astăzi, ţara dispune de un Corp Didactic organizat şi bine pregătit, însă amărât de sărăcie, umilit şi otrăvit, ca şi întregul popor, de politicianism, cu deviza lui diabolică : putere, avere şi plăcere. Câţi au resistat acestei condamnabile şi josnice ideologii, dăunătoare Statului? Aceasta cu atât mai mult că e aplicată în toate straturile societăţii noastre, de sus până jos, şi de puţini e combătută.

Câţi învăţători, bine pregătiţi şi dispuşi pentru răspândirea culturii în popor, sunt umiliţi, necăjiţi, desaprobaţi şi descurajaţi pentrucă nu fac parte din una sau altă organizaţie politică? Câţi învăţători au fost împiedicaţi la înaintări, transferări şi numiri în posturi de directori pentrucă nu făceau parte din partidul dela conducere? Câte sate rămâneau pe an cu şcoalele neîngrijite din cauză că învăţătorul rezista politicianismului? Nu mai vorbim de scârba, mizeria şi dramele familiare îndurate de aceşti rezistenţi învăţători..

Dar poporul, cu ce e de vină să se lipsească de energiile curajoase şi folositoare ale unei părţi din Corpul Didactic, când e un partid la conducere, şi mâine — ale altei părţi, când e alt partid. Bine a spus consăteanul meu răzeş — fruntaş: „Politica, Domnule!“ [3]).

Am evocat trecutul cu ideologia învăţătorului şi am spus pe nume ideologiei politicianismului de astăzi, cu credinţa că cititorul va scoate concluzia şi va proceda în consecinţă.

Gh. Mimăneanu

[3]) Şcoala Basarabeană Nr. 10 1937.

Şcoală şi societate

Viaţa unui stat, indiferent de momentul evoluţiei sale istorice, presupune un element care proiectat în viitor, să susţină şi să anime energiile angajate pe albia muncii creatoare. Presupune deci, un ideal. Şi acest ideal se cere în permanenţă cultivat, dându-i-se forma şi conţinutul indicat de curba realizărilor, nevoilor şi aspiraţiilor pe care le trădează societatea. Este nevoie, cu alte cuvinte, de o continuă educaţie în sensul valorilor către care trebue să se îndrepte în special energia colectivă, singura cu o reală prioritate în stat. Evident că o astfel de educaţie nu poate fi făcută decât în instituţiile create ad-hoc, de către societate, în rândul cărora se numără *şcoala.*

Privită prin perspectiva acestui unghiu, şcoala este piatra de temelie în constituirea şi trăinicia oricărui edificiu social. Ei îi revine datoria să întreţină sănătatea intelectuală şi direcţionarea practică a membrilor societăţii, ei îi revine sarcina de a forma oameni echilibraţi în disciplina muncii, elemente de ordine, de consolidare şi acţiune în dialectica vieţii colective a statului.

Mai ales în aceste clipe grele, când spiritul de desorientare pare a fi pătruns în toate straturile societăţii, şcoala are datoria de a deschide elementului activ din statul nostru, perspectivele unei existenţe structurate pe realităţile noastre etnografice, economice, culturale şi naţionale. Perspective care să lumineze un singur ţel: ***binele poporului nostru atât din punctul de vedere intern, cât şi din acela al prestigiului extern.***

Pentru a realiza acest scop, în care vedem mai presus de orice alt considerent lăturalnic, însăşi raţiunea de a fi a acestei instituţii, găsim că între şcoală şi ritmica vieţii sociale ***trebue*** să existe o cât mai mare aderenţă.

Mai precis, şcoala trebue să înceteze de a mai fi ruptă din angrenajul practic-ideologic al societăţii, atâta vreme cât rolul ei este să prezideze la sănătatea şi progresul acestei societăţi. Aceasta, pentrucă prăpastia dintre atmosfera din şcoală, indiferent gradul, şi societate s'a soldat mai ales în

ultima vreme, cu o prăpastie de ordin spiritual în rândurile tinerilor generaţii.

Sunt concludente în acest sens, faptele de adevărată rătăcire sufletească semnalate în diverse puncte ale ţării, opera unor membri din generaţia care mâine va reclama dreptul la conducerea statului nostru. Este, deasemenea, suficient de evidentă starea de permanentă agitaţie şi de complectă desorientare, pe care o trădează tineretul în special, atunci când se simte mai mult nevoia unor acţiuni cu temelii durabile pentru a *para* oarecum perspectivele viitorului învăluit în ceaţă.

Realişti fiind, trebue să recunoaştem că în parte, vina acestei stări de lucruri revine şi şcolii care aşa cum este organizată, aruncă în arena vieţii publice elemente conturate adesea cu totul opus obstacolelor de care se vor lovi de-a-lungul existenţii de dincolo de şcoală.

Căci, începând încă dela 7 ani, elevul este ţinut să digere teorii peste teorii, cele mai multe artificiale şi în contrazicere cu realitatea vieţii, atunci când le raportăm la nevoile ei. Virtuţile ce trebue să încoroneze caracterul moral, disciplina muncii, răbdarea, adevărul, dreptatea, spiritul de ajutor şi sacrificiu, rămân formule goale, atâta timp cât ele sunt sădite departe de tumultul luptei cu viaţa.

Din această pricină, socotim că în locul şi pe deasupra tuturor concepţiilor de veche factură, şcoala trebue să devină o *funcţiune a socialului.* Ea trebue să fie un laborator viu în care să se descifreze liber şi obiectiv, degajat de orice patimă, înafară de aceea a adevărului, toate complexiunile, toate problemele pe care le ridică viaţa societăţii în mersul ei evolutiv. Şcoala cu porţile larg deschise, şcoala muncii bazată pe *voinţa* de a munci, şcoala străbătută de realităţile noastre sociale, economice şi politice, este singura garanţie a omului de mâine.

Incât, numai organizată pe bazele amintite, şcoala va putea să aibă legătură cu societatea şi numai atunci va putea înfăptui strămoşescul dicton, care este şi o poruncă actuală: „Non scholae sed vitae discimus". (Nu pentru şcoală, ci pentru viaţă învăţăm).

Vasile Chicu

Prin ce se caracterizează o naţiune?

Viaţa omenească, în întregimea ei, se desvoltă în comun, în societate.

Individul izolat, cu o viaţă separată, este o imposibilitate; el trăieşte numai în fantazia scriitorilor, dar în realitate, nu!

Societatea se desvoltă, se divide şi îşi cultivă legăturile de solidaritate între diferite ramuri, care tind a se deosebi.

Aceste tendinţe separatiste au dus la crearea de grupări bine distincte, care grupări le găsim astăzi — sub forma cea mai evoluată, sub numele de „naţiuni".

Secolul în care trăim este secolul naţiunilor, căci în el s'au încununat drepturile la viaţă ale naţiunilor după principiile americanului Wodrow Wilson, care a proclamat în toată lumea „libera şi armonioasa desvoltare a naţiunilor".

Cuvântul „naţie", după unii, însemnează societatea oamenilor înrudiţi prin naştere, de acelaşi sânge. Incă nu dăm o confirmare acestei păreri, căci e greu să definim naţiunea numai prin comunitatea de sânge, deoarece se pot dovedi în sânul aceleiaşi naţiuni destule elemente de alt sânge şi apoi, nici nu s'au putut determina precis elementele componente ale sângelui unei naţiuni.

In privinţa determinării noţiunii de „naţie", sunt o mulţime de păreri.

D-l prof. Şt. Bârsănescu admite două teorii, în această privinţă:

1. Teoria rasistă, care explică naţia considerând-o drept o comunitate de indivizi bazată pe comunitatea originei şi a obiceiurilor;

2. Teoria spiritualistă, după care naţia e o comunitate spirituală în care membrii sunt legaţi între dânşii printr'un mod comun de a simţi şi a gândi, pe care l-a stabilit o comunitate seculară de tradiţii, credinţe şi obiceiuri.

Această din urmă teorie este mai complectă şi poate fi primită cu anumite complectări şi anume: o naţie, pe lângă notele interne, de ordin sufletesc, are şi note exterioare, care adăogate la cele de ordin sufletesc, explică îndeajuns caracterul unei naţiuni.

Să cercetăm aceste note specifice unei naţiuni.

a) O însuşire fundamentală a unei naţiuni este limba ei unitară. Mă numesc „Român", pentrucă vorbesc româneşte şi toţi câţi vorbesc la fel cu mine sunt Români.

Cel mai puternic factor de individualizare a naţiunilor este limba şi cu drept cuvânt s'a pronunţat patriotul Fichte în „Cuvântări către naţiunea germană": „limba este însăşi naţiunea". Scriind acestea îmi revin în minte versurile:

Limba noastră-i limba sfântă,
Limba vechilor cazanii
Care-o plâng şi care-o cântă,
Pe la vatra lor ţăranii.

(Al. Mateevici)

Limba noastră are anumite accente, semne şi forme de exprimare care aparţin numai ei. Un străin care a învăţat-o nu va putea s'o vorbească ca noi, pentrucă ea nu se mlădiază decât după firea blândă a Românilor care au plăsmuit-o.

Dulceaţa ei e numai pentru noi.

b) Al doilea element caracteristic unei naţiuni este portul. Intr'un fel se îmbracă Ruşii, în alt fel Ungurii sau Bulgarii şi cu totul deosebit este costumul german şi cel francez.

Noi avem costumul naţional, haina străbunilor; moda ne-a făcut să îmbrăcăm pantalonul german, jobenul francez, brâul rusesc şi, aceasta, mai cu seamă la oraşe.

Ţăranul român poartă tot opincă şi suman iar pe sub acesta are o cămaşă înfrumuseţată cu cele mai mândre motive naţionale.

Românul se îmbracă în giulgiul alb al mântuirii, pe care-l înfrumuseţează cu toate simboalele vieţii. Albul imaculat al costumului nostru este expresia sufletului nostru blând, îndurător şi credincios.

Portul nostru are un caracter exclusiv românesc. Strâmteţa iţarilor arată delicateţa şi răbdarea celui ce-i îmbracă.

Catrinţa reprezintă spiritul de gospodină al femeilor române. Franjurile care atârnă în jurul mijlocului plăpând al ţărăncuţelor noastre sunt un simbol de procreare a mamelor române, cari dau câte şapte feciori ca cei ai babei Vrâncioaia.

Costumul nostru este un idol de artă, izvorât din minunata plăsmuire a spiritului românesc.

c) Un alt element specific unei naţiuni este arta sa. Aceasta în deosebi reprezintă un caracter exclusiv. Ea se manifestă prin: stilul în care se zidesc casele, ornamentaţia gospodăriilor, scoarţe şi covoare care au diferite motive pe ele.

Pe covoarele străine sunt ţesute castele şi prinţi, iar pe cele româneşti vezi flori, arbori frumoşi, păsări frmoase, copile bălăi cu braţul plin de flori, ciobănaşi cu turme, cu câinele alături şi cu fluerul la gură. Privind un astfel de covor ţi se pare că auzi doina românească şi respiri aerul curat al unei vieţi tihnite.

Dar acum vorbim de arta exteriorizată prin materie sensibilă şi nu putem lăsa la o parte delicateţa motivelor naţionale, care se vede în industria ceramică. Infloriturile şi forma vaselor au ceva specific fiecărui popor.

Ruşii nu poartă ulciorul înflorit, ci „batlaşca", sau bidonul ostăşesc, şi „fedeleşul" cu care se aduce apă prin stepa Rusiei.

Insuşi arta instrumentară este după spiritul fiecărui popor: un topor rusesc e altfel decât cel românesc; securea polonă se deosebeşte mult de cea românească; baioneta nemţească e cu totul altfel decât a noastră, etc.. De ce atâta deosebire? Pentrucă fiecare lucru trădează spiritul invenţiei al unui neam şi numai al unuia.

Dacă am merge şi mai departe cu aceste note de ordin extern, specifice unei naţiuni, vom vedea că este deosebire până şi în felul de a aranja pălăria pe cap: într'un fel aranjează pălăria Ungurii, altfel Francezii şi cu totul altfel Românii. Este ceva interior, ascuns, care se manifestă în orice gest, în orice zâmbire, în orice act exterior.

Trecând acum la notele de ordin intern, sufletesc, trebue să recunoaştem că e foarte greu să studiem psihologia unui popor.

In fruntea tuturor manifestărilor de ordin intern şi artistic ale unui popor, trebue să punem în frunte muzica. Este o mare deosebire între muzica italiană şi cea rusească, şi între acestea şi cea românească. Muzica italiană exprimă exuberanţă şi dor de viaţă, pe când cea rusă cuprinde trăirea mai din adânc a vieţii. In ea se revarsă şi nostalgia poporului după un tărâm nu lipsit de nădejdi şi desamăgiri. Iată de ce, muzica rusă favorizează gândirea; bate în porţile universalului. Muzica românească e diametral opusă celei ruseşti. Ea aparţine numai nouă. Numai în inima noastră ştie să-şi reverse ecourile.

Dacă în arta exterioară se îmbină lumina orbitoare a pulberii de argint cu jocul de artificii al impestriţărilor de culori, apoi în sonurile muzicale îşi dau întâlnire cele mai înalte simţiri, cu tonul blând al sentimentelor nobile.

Dar o naţiune are anumite credinţe, o anumită tradiţie, anumite obiceiuri şi tendinţe şi anumite datine. Acestea variază de la un popor la altul, dar sunt unice în sânul aceluiaş popor. Afară de acestea, orice naţiune are un anumit produs folcloristic. Aşa e cu neamul nostru, al cărui produs folcloristic e considerat ca un „paladiu al limbii".

Oropsiţii noştri plugari, ţărani şi ciobani, timp de două mii de de ani au păstrat datinele, zicalele, poveştile, cântecile, superstiţiile, torcând firul de argint al legendelor din străbuni, înfiorându-se de tainele naturii care-i înfăşura în mrejele unui fermecător panteism, formând în felul acesta un lung şirag de valori preţioase, care reprezintă comoara naţională. Această camoară se măreşte căci apare şi azi

câte un meșter anonim, autor nepreţuit al patrimoniului nostru folcloristic. La toate acestea trebue să mai adăugăm că o naţiune nu trăieşte în vânt.

Majoritatea connaţionalilor trăieşte în mase compacte pe un anumit teritoriu ce-i aparţine.

Odată stabilită pe acest teritoriu, o naţiune devine popor dacă are conducere autonomă.

Nomeclatura terenului pe care-l ocupă, convine numai ei.

In sfârşit. la toate acestea trebue să mai adăugăm şi o altă condiţie, acea a unităţii de aspiraţii, care după d-l Octavian Goga este „crezul care smulge gândul unei naţiuni din amorţire, trâmbiţa fermecată menită să răscolească energiile şi să le înşire în linie de bătaie; sinteza solidarităţii militante, un foc pururea treaz, care arde pe culmea năzuinţelor naţionale, vestind tuturor că în conştiinţa acelei naţiuni, lupta pentru viitor este orientată în aceeaşi direcţie".

Cu aceste considerente, prin care am încercat să schiţez caracterele dominante ale unei naţiuni, putem formula şi o definiţie mai complectă a unei naţiuni şi anume: Naţiunea este o unitate socială ai cărei membri au aceeaşi origină, având acelaşi sânge, locuind pe acelaşi mediu geografic, având aceeaşi istorie comună, acelaşi suflet unic în manifestări, aceeaş limbă şi aceleaşi aspiraţii către viitor.

Petre Stratan

DREPTURILE MATERIALE ALE INVĂŢĂTORILOR

Lumea nu a parvenit să înţeleagă cel mai elementar adevăr şi anume: că viaţa e aşa de scurtă şi scopul ei atât de sec, dacă nu ai înţeles că singura conduită sănătoasă este iubirea semenilor, ajutorarea lor şi mai cu seamă, a copiilor fără de vină.

Dacă oamenii (în special conducătorii) s'ar gândi măcar un ceas pe an la bordeiele umede, fără de aşternuturi, cu ferestrele cât pumnul, lipsite de mămăliga zilnică, la copilaşii din mintea cărora au dispărut poveştile cu feţi frumoşi, luându-le locul pâinea zilnică pe care o visează fără încetare, altfel s'ar înfăţişa ecranul vieţii. Copilul acesta flămând şi vestejit din vârsta cea mai fragedă, în pieptul căruia s'a încuibat temeinic tuberculoza, a trecut apoi prin registre, amendat pentru nefrequenţă la şcoală, mai târziu la premilitărie, în caz de războiu ca şi în timp de pace; în mâinele lui firave vor sta destinele ţării...

Între aceste două lumi: pe de o parte lumea în mizerie, pe de altă parte conducătorii orbiţi de dorul nemuririi, stă ca între ciocan şi nicovală, învăţătorul.

Dintr'o parte procese-verbale cu calificative ameninţătoare, din cealaltă parte, ignoranţa şi durerea imposibilităţii de alinarea suferinţelor.

Până la 1900, învăţătorii aveau o situaţie şi mai dureroasă decât azi. Guvernele oligarhice, exponentele marei proprietăţi, vegheau cu cea mai mare vigilenţă ca interesele lor să nu fie atinse în niciun fel. De aceea (ruşine!) ele nu vedeau cu ochi buni acţiunea de luminare a satelor întreprinsă de învăţător. Voiau să-l ţină într'o permanentă stare de dependenţă vitală de dânsele, pentruca la orice amestec dintre ţărani şi proprietari, să fie imediat sancţionat. De aici o „cruciadă" nemaipomenită a întunerecului asupra luminii, având ca obiectiv principal învăţătorul. Răsboiu împotriva inamovibilităţii lui, răsboiu pentru salarizarea din bugetul comunei (lăsându-l la bunul plac al d-lui Premare) şi altele. Mai există oare sământă de asemenea „cruciaţi"? Cred că da.

Nu tocmai de mult, unul din puținii înțelepți ai țării noastre, ajuns mai marele turmei școlărești, a atins recordul mondial rămas pildă pentru toate timpurile, cum că omul poate trăi nemâncat patru, cinci și chiar șase luni.

Bazat pe o posibilitate devenită clasică prin enormitatea ei, înțeleptul român a amânat salarizarea învățătorilor cu 6—7 luni. Ce s'a întâmplat în urma încercării acestui record, știe toată lumea; sau chiar de n'ar ști, se poate lesne deduce.

Trecem și peste acest „amănunt" și ne oprim puțin spre a compara remunerarea învățătorului dinainte de războiu cu a celui de azi. Învățătorul nou numit în învățământ primea un salariu de 76,50 lei.

Remunerație de mizerie, vor striga cei ce neglijează pentru moment faptul că pe acele vremuri leul era cât roata căruții—la unele articole prețul fiind de 60 ori mai redus decât azi și la altele, numai de 55 ori. Deci, traiul e mai scump astăzi de 55—60 ori. Inmulțind salariul învățătorului începător de atunci (76,50 lei), cu media dintre 55 - 60 (57,50), ajungem la suma de 4397,75 lei, salariu—minim de existență al învățătorului de acum 50 ani. Iată deci că dacă învățătorul n'a câștigat prin luptă îndârjită o mare parte din drepturi, sub raportul remunerării, e îndoit inferior confratelui său de acum 50 de ani.

Ne întrebăm: față de cerințele crescânde ale satelor e îndreptățită această scădere? Din salariul de 1800 - 2000 lei. Oricât ar fi cineva de naiv, poate să ajungă la concluzia că învățătorul e pus la adăpostul celor mai elementare nevoi de existență? Se poate compara situația învățătorului cu a altui funcționar dela oraș? Chiar și materiile prime țăranul le dă mai ieftin pe piața orașului decât atunci când îi bați la poartă. Nu mai vorbesc de gazete, reviste, cărți, radio, pe care dacă învățătorul nu și le procură din banii lui, nu le are nici pentru dânsul, nici pentru sătenii care de cele mai multe ori, nu mai au în sat alt slujbaș dela care să se înfrupte din bunurile spirituale ale vremurilor noastre.

Nietsche spune: „Uitându-te în prăpastie, te confunzi

cu ea". Izolat de lumina timpului pe de o parte (din pricina sărăciei materiale), târît zilnic în întunerec de mediu, învăţătorul neînţeles de conducătorii statului, va deveni un analfabet cu diplomă, dela care satul şi copiii nu vor mai putea primi căldura sufletească şi lumina minţii.

Totuşi, învăţătorii nu cad în lupta lor; din contra, faptele lor dovedesc pricepere şi devotament fără margini. Care este secretul acestui contrast? Vreţi să-l aflaţi? Informaţi-vă la biuroul Tuberculozei şi altor boale şi-l veţi afla.

In ultimul timp, cea mai mare parte din publicaţiile serioase ale zilei, şi reprezentanţii conducerii, dau acestei probleme importanţa (aproape) pe care o prezintă şi nădăjduim că, începând cu anul bugetar ce vine, ne vor scuti de a mai cere dreptul la existenţă omenească. Inclinăm să credem că oamenii care ne înţeleg şi citesc prin noi cerinţele urgente ale vremurilor ţinute sub călcâiul întunerecului, au sosit. Toate conducerile de până acum, care au nesocotit nevoile satului românesc şi ale învăţătorului, s'au prăbuşit ireparabil.

Nădăjduim că vom fi înţeleşi în cel mai scurt timp. In caz contrar, ne vom lua noi înşine răspunderea şi vom acţiona cu orice risc. Va fi un punct luminos în Istoria Neamului data când luminătorii maselor au acţionat energic contra conducerii nepăsătoare, pentru dreptul la existenţă.

Cu o armată de învăţători roşi de cele mai elementare neajunsuri, nu se poate ajunge la realizări de idealuri.

V. Dascălu

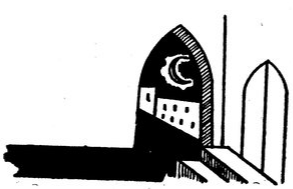

Defectele învăţământului primar rural

(urmare).

13. Controlul predării lecţiilor la mai multe clase e nereal. Cunoaştem că de obiceiu, controlorii cer învăţătorilor predarea lecţiilor după normele ce le avem la o singură clasă. Nu cunosc nici-un caz când controlorii ar lua în consideraţie numărul lecţiilor care trebuiesc predate într'o oră şi ar cere învăţătorilor respectarea orarului. Nesocotirea faptului că lucrările învăţătorilor cari predau la mai multe clase au o diferenţă foarte mare, face ca inspecţia să fie ineficace, căci controlorii au datoria a controla modul lucrărilor şi nu cunoştinţele pedagogice, aplicabile numai la o singură clasă. Controlul poate să fie eficace şi folositor numai atunci când controlorii vor cere învăţătorilor a face într'o oră: două lecţii de bază şi două indicte la două clase, trei lecţii de bază şi trei indicte la trei clase şi patru lecţii de bază şi patru indicte la patru clase după cum e cazul la şcoala respectivă. Controlul, care s'a făcut până în prezent în şcoli, nefiind real, nu s'au putut cunoaşte defectele învăţământului şi de aceea, cred, că nici nu s'au luat măsuri pentru înlăturarea lor.

14 Controlul nu se face la timpul potrivit. Pretutindeni controlul se face la terminarea lucrărilor. Numai atunci putem să apreciem, în mod cuvenit, lucrarea executată. La noi în învăţământ se face invers. Învăţătorii sunt controlaţi în timpul lucrărilor, la terminarea lor însă—nu. Faptul acesta produce în învăţământ mari abuzuri. Învăţătorii, având drepturi a promova copiii după criteriul lor propriu şi, ştiind că controlul nu se interesează de cunoştinţele elevilor promovaţi, promovează copiii cu cunoştinţe slabe, punându-i în imposibilitate a trece programa mai departe. Abuzurile se produc din următoarele cauze: a) trecerea programei în mod fugitiv din cauza timpului scurtat, b) dorinţa învăţătorilor a arăta şefilor că munca lor a fost productivă şi c) articolul din lege care nu dă posibilitate învăţătorilor a fi înaintaţi dacă nu au 60% de promovaţi. Abuzurile acestea, mai deosebit, au loc

la şcoli cu patru clase, unde controlul lucrărilor, la finele anilor şcolari, e inexistent din anul 1924 (până la anul 1924 se făceau examene la cl. IV-a) şi la şcoli cu şapte clase cu elevii cari, având vârsta înaintată, nu mai pot ajunge la clasa a şaptea. Neavând control serios la promovarea elevilor, să nu ne mirăm că ofiţerii găsesc în armată analfabeţi,—absolvenţi ai patru clase primare.

15. Aprecierea activităţii şi răsplata muncii se face cu mare nedreptate. Socotind lecţia ca o lucrare integrală (pentru predarea unei lecţii, învăţătorii trebue s'o pregătească ei înşişi, s'o scrie în condica de prezenţă, s'o predeie elevilor, s'o corecteze, etc.) cum pot să fie apreciate şi răsplătite lucrările la fel, când numărul lecţiilor. într'o săptămână se ridică dela 24—30 până la 96—112, de bază şi 96—112, indirecte? E oare just ca învăţătorii orăşeni, cari predau cel mai mic număr de lecţii, să fie răsplătiţi mai bine decât învăţătorii rurali? Mai trebue notat faptul că lucrările învăţătorilor dintr'o şcoală, din cauza numărului mare de repetenţi, sunt amestecate în aşa fel, că organele de control nu mai au posibilitate să aprecieze munca fiecărui învăţător aparte.

16. Distruge sănătatea învăţătorilor. Aglomeraţia lucrărilor şcolare şi extraşcolare şi mai deosebit imposibilitatea de a preda lecţiile metodic produc o permanentă nelinişte sufletească, care în vre-o câţiva ani distruge sănătatea învăţătorilor. Învăţătorii devin obosiţi, descurajaţi, cu boli de gât, tuse, etc.. Mulţi din ei continuă a lucra în stare bolnăvicioasă, căci starea materială nu le permite a face cuvenite repaose pentru vindecare.

Arătând mai sus defectele predării lecţiilor la mai multe clase, pentru ca să fiu mai bine înţeles, voiu compara lucrările învăţătorilor şi lucrările arhitecţilor. Să presupunem că un arhitect e obligat a face într'un timp, potrivit cu puterea de muncă a unui om, un plan pentru construcţie cu dimensiuni mari (predarea la o clasă); al doilea arhitect e obligat a face, în acelaş timp, două planuri variate (programa în învăţământ la diferite clase e variată) cu lucrările absolut la fel, însă cu dimensiuni de două ori mai mici (predarea la

două clase); al treilea arhitect — trei planuri variate cu dimensiuni de trei ori mai mici (predarea la trei clase) şi al patrulea arhitect — patru planuri variate cu dimensiuni de patru ori mai mici (predarea la patru clase). Oricine poate să înţeleagă că lucrările, făcute la fel, se deosebesc numai în dimensiuni, care nu pot să fie considerate ca o uşurare a muncei depuse. Dacă vom propune arhitecţilor să execute aceste lucrări în acelaşi timp, sigur că propunerile noastre vor părea deochiate. Deochiate sunt şi lucrările învăţătorilor, însă nu sunt observate, căci, neterminând lucrările la data arătată, ele sunt amânate, în cazuri bune, la anul viitor (repetentiv). Avem însă şi cazuri rele, când lucrările să execută prost şi nu mai pot să aducă un folos real poporului. Din comparaţia aceasta şi din defectele arătate mai sus, vedem că raţionalismul pedagodiei în şcolile rurale e în fond neglijat. Învăţătorii, impuşi toată viaţa să studiez pedagogia la şcolile normale, examene de înaintări, cercuri culturale, cursuri de perfecţionare, congrese pedagogice, etc., după atâţia ani de învăţătură, sunt nevoiţi a aplica la ţară în loc de pedagogie, un surogat, care nu mai poate lumina minţile ţăranilor. Surogatul acesta face ca ţăranul să nu mai înţeleagă folosul învăţăturii şi să considere şcoala ca un duşman care îl impune a face cheltuieli pentru întreţinere şi îi răpeşte copiii de la munca în gospodărie. (Nu e atât de prost ţăranul să nu înţeleagă folosul învăţăturii, dacă în adevăr acest folos ar exista). Fiindcă munca depusă de învăţători e extrem de grea şi nu dă rezultate bune, e absolut necesar a găsi mijloacele, cari ar raţionaliza învăţământul rural, căci, în caz contrar poporul va avea mereu o cultură înapoiată. Pentru raţionalizarea învăţământului e necesar a se găsi o modalitate, care ar da posibilitatea tuturor învăţătorilor să predea la o singură clasă. Numai atunci pedagogia va fi şi aplicată, cum, pe drept, se cere.

Sunt de părere că predarea la o singură clasă e uşor de înfăptuit dacă primirea copiilor în şcoală se va face nu în fiecare an, cum se face în prezent, ci cu întreruperi după numărul învăţătorilor, cari se găsesc într'o comună. Fiindcă cursul primar durează timp de şapte ani (practica a arătat ca

învăţământul şcolilor cu patru clase e insuficient, şi popoarele cu cultură înaintată, demult au trecut la cursul pe opt ani), e necesar să avem în cele mai mici şcoli cel puţin doi învăţători. Primirea copiilor în aceste şcoli se va face în două serii: peste patru şi peste trei ani. In prima serie în clasa I-a vor fi înscrişi copiii de 7—8—9 şi 10 ani (legea în vigoare admite primirea copiilor în clasa I-a până la 12 ani); în seria a doua vor fi copiii de 7—8 şi 9 ani. In sate cu trei învăţători vor fi trei serii. Prima şi a doua serie se vor primi peste doi ani şi a treia, peste 3 ani. Astfel în primele două serii vor fi înscrişi copiii de 7 şi 8 ani, iar în a treia, de 7—8 şi 9 ani. In sate cu patru învăţători vor fi patru serii. Primele trei serii se vor primi peste doi ani şi a patra, peste un an. Tot aşa în sate cu cinci învăţători vor fi 5 serii; cu şase posturi — 6 serii, şi cu 7 posturi primirea se va face în fiecare an.

Aplicarea acestei modalităţi nu va aduce nici un defect programei, recensământului şi obligativităţii. Pentru a evita neînţelegerile între învăţători la repartizarea claselor ar fi bine să se admită următoarele modalităţi: a) Învăţătorii, primind copiii în clasa I-a, îi vor învăţa până la absolvirea şcoalei. Având timp îndelungat pentru instruirea copillor, ei nu vor lăsa copii repetenţi, având obligaţiunea chiar a prepara pe cei slabi. La teaminarea cursurilor, elevii vor fi clasificaţi ca absolvenţi şi ca ascultători, după modul cum au însuşit programa. b) Repartizarea permanentă pe clase. Fiecare învaţător va preda la o anumită clasă. De exemplu; în comunile cu 7 posturi vor fi învăţători de cl. I—II—III şi aşa mai departe. In cazul acesta, învăţătorii claselor inferioare vor preda copiii la finele anului şcolar învăţătorilor claselor superioare în faţa comisiunii de examinare. In ultima clasă examenele se vor face în faţa reprezentantului Ministerului. c) In şcoli cu mai multe săli de clase să fie admisă predarea lecţiilor pe obiecte. Dacă învăţătorii mai aveau posibilitate a preda 20 obiecte, conform cu programa analitică, la patru clase, atunci nu e tocmai uşor a preda aceste obiecte la şapte clase. In cursul complementar avem lecţii asemănătoare cursului secundar şi deosebit de aceasta mai sunt şi

obiecte de specialităţi ca agricultura, lucrul manual şi cântul, care nu sunt bine cunoscute tuturor învăţătorilor. Predarea lecţiilor pe obiecte, socotită ca necesară cursului secundar, ar trebui aplicată şi la cursul primar.

Modalitatea predării lecţiilor la o singură clasă, arătată mai sus se poate aplica cu mai mare uşurinţă la şcolile cu patru clase, însă dacă admitem existenţa şcolilor cu patru clase, atunci trebue să ne împăcăm cu faptul că cultura poporului nostru va fi mereu înapoiată faţă de cultura popoarelor apusene.

Deosebit de multiple defecte ale predării lecţiilor la mai multe clase, învăţământul rural suferă mult şi din pricina frecvenţei neregulate a copiilor. Legea obligativităţii în vigoare are multe formalităţi pentru amendarea părinţilori Până când se fac aceste formalităţi, şcolile, toamna şi primăvara, lucrează neproductiv. Învăţătorii, din cauza frecvenţei neregulate, în multe cazuri, sunt dezorientaţi, nema. ştiind cum să aducă elevii la acelaşi grad de cunoştinţe. E absolut neceşar a se modifica legea obligativităţii în aşa fel, că, chiar din primele zile a începerii cursurilor şi până la terminarea lor, elevii să fie prezenţi la şcoală.

Predarea lecţiilor la mai multe clase şi frecvenţa neregulată a şcolarilor sunt defectele principale ale învăţământului, care, neapărat, trebuesc înlăturate. Dacă defectele acestea vor rămâne şi în viitor, învăţământul va da încontinuu rezultate slabe.

Intregul corp didactic, având datoria a raţionaliza prin învăţământ lucrările ţăranilor, trebue să raţionalizeze, în primul rând, lucrările proprii. Medicul să se vindece el însuşi.

C. Balaur

Învăţătorul străjer şi premilitar

Dacă aruncăm o privire retrospectivă în istoria evoluţiei popoarelor, constatăm cu precizie că, în diferite epoci de desvoltare antică, medie, modernă şi contimporană, s'au ivit din sânul lor, anumite personalităţi, destinate să-le ridice vertiginos, printr'o întărire morală şi spirituală. Astfel, istorici, filosofi, împăraţi etc., luptând eroic în viaţă au înălţat la treptele cele mai înalte de mărire popoarele lor.

Toţi erau călăuziţi de preceptul latin „sine qua non", care se adevereşte de a fi şi astăzi de actualitate. In momentele cele mai critice, la încrucişări de drumuri istorice, individualităţile scoase de providenţă, în drumul lor, le-au dus la mărire, prin înţelepciunea lor.

Munca lor uriaşă a rămas concretizată în opere, pildă vie generaţiilor viitoare, din care se adapă cu învăţătură.

Amintesc pe Traian care s'a ivit tocmai la răscrucea cărărilor dintre glorie şi prăpastie a poporului român, a spălat ruşinea suferită prin slăbiciunea conducătorilor săi, cu preţul vieţii sale în timp de războiu pentru ca romanii să-şi croiască un destin sănătos şi viguros. Şi câte alte exemple avem, în urma războiului mondial, popoarele unele învinse şi altele învingătoare, erau la un mare semn de întrebare, prin criza morală şi materială şi prin alegerea căilor salvabile dintre comunism şi naţionalism. Înţelepciunea conducătorilor a făcut ca unele să poruncească mai de vreme pe căile înălţării morale şi de demnitate, altele cuprinse de flăcările comunismului, să-şi vadă distrugerea lor.

Viitorul ne va arăta, că, în adevăr cei ce s'au ocupat la timp de pregătirea generaţiilor tinere, prin canalizarea vieţii morale şi fizice pe o linie de disciplină şi ordine, vor triumfa.

In mijlocul acestor preocupări, s'au născut diferite organizaţii ale tineretului în toate ţările, care şi-au pus cu destulă seriozitate problema viitorului şi rolul ce-l vor avea în concertul istoriei popoarelor.

Lozinca a fost şi este simplă „mens sana in corpore sano". Şi fiindcă lupta pentru existenţă, cât şi pentru dreptatea istorică, reclamată de poporul român, ne-a dovedit, că cea mai puternică

armă atât în războiu, cât şi în timp de pace, este superioritatea morală, taria caracterului şi robusticitatea fizică a luptătorului. Noi le cunoaştem destul de bine acestea, deoarece ne sunt cunoscute actele de vitejie ale soldaţilor noştri, făcute pe tot pământul românesc, cu arma'n mână, dar fără muniţii. Iată dar că puterea sufletească a învins puterea masivă de rezistenţa oţelurilor. Şi pentru ca să fim vrednici de cei ce s'au jertfit pentru întregirea poporului nostru, cât şi pentru pacea şi liniştea de azi şi în viitor, trebue să fim cu trup şi suflet alături de prea Inalta înţelepciune a M. S. Regelui Carol II care ne-a creiat instituţiile „Straja Ţării şi Preg. Premilitară", ce cuprind pregătirea tineretului dela intrare în şcoală şi până la vârsta de 21 ani când trece să-şi facă datoria de ostaş al ţării şi M. Sale.

Străjerismul şi premilitarismul sunt noţiunile de înviorare fizică şi morală a generaţiilor noastre tinere, care vor avea în păstrare libertatea şi patrimoniul nostru naţional. Programul lor diferă numai de vârsta străjerului sau a premilitarului. In frunte stă educaţia morală-religioasă, naţional patriotică şi fizică. In **credinţă, muncă, ţară** *şi* **Rege** *stă chezăşia viitorului României moderne. Când acest tineret, disciplinat şi ordonat, crescut în aceste idei şi călăuze, practicate de însuşi Moştenitorul tronului. Marele Voevod Mihai, vor ajunge la conducerea ţării, vor privi cu nepăsare moartea, când ţara o va cere.*

Pionul asociat fără condiţiuni străjeriei şi premilităriei, imediat gândului Regal a fost învăţătorul. In toate unghiurile ţării prin glasul lui blând, modest şi cu dragoste de patrie, suflă un singur vânt. Sănătate străjer şi premilitar. Păcat însă, că starea lui de dreptatea materială, nu s'a desăvârşit, ca să poată lupta mai cu înverşunare, contra întunerecului de prin satele noastre. Căci în cele mai multe cazuri, luptătorii, fără o recompensă morală şi materială cad osteniţi şi trupul nu mai poate suporta avântul sufletului, când este ros de mizerie şi boale. Recunoscută fiind activitatea multilaterală şi în special sufletul ce-l pune în şcoală, străjărie şi premilitărie, sperăm că vor îndupleca pe cei în drept să satisfacă doleanţele învăţătorimii, în urma căruia munca ce se va depune, va avea un dublu rezultat, prin posibilitatea culturii minţii şi sănătăţii fizice.

Să nu se uite că el este sufletul şcoalei şi dacă este al şcoalei, atunci va fi al străjeriei şi premilităriei şi în mod indirect al poporului cu trup şi suflet.

Invăţătorul străjer şi premilitar este pe buzele tuturor. Aproape în fiecare sat se găseşte câte unul, care predică credinţele instituţiilor de înviorare morelă a poporului, ce le poartă în suflet, simţind cu adevărat deviza străjerului de „Credinţă şi muncă pentru ţară şi Rege".

Ioan N. Chicu

APLICAREA PRINCIPIILOR ŞCOALEI NOI PRIN COOPERAŢIA ŞCOLARĂ

Nu pentru şcoală învăţăm,
ci pentru viaţă.

Cu mii de ani în urmă s'a enunţat acest postulat, învăţământului şi educaţiei în general, de către marele filosof şi pedagog Seneca. Dar, din nefericire, în decursul veacurilor, educatorii nu prea au ţinut cont de acest genial precept pedagogic.

Unii pedagogi moderni continuă şi astăzi a striga din răsputeri tuturor educatorilor: „Inlăturaţi tot ceea ce nu se potriveşte cu sufletul copilului şi mediul în care vieţueşte! La o parte cu tot ceea ce este plictisitor, obositor, omorîtor de individualităţi, la o parte cu tot ceea ce înnăbuşeşte sufetul bieţilor copilaşi! Folosiţi numai tot ce e plăcut, folositor în viaţă; aplicaţi principiile şcoalei noui în promovarea educaţiei, adaptaţi-vă cât mai mult cerinţelor vieţii, realităţilor, nevoilor locale, etc."

Aceste călăuziri pedagogice sunt pe deplin îndreptăţite, când ne gândim la mediul atât de nefavorabil, precum şi la felul cum se face promovarea învăţământului şi a educaţiei, din timpurile de astăzi.

Intr'adevăr, referindu-ne la şcoala noastră primară cu tot ansamblul ei de lipsuri: clase multe, elevi mulţi, lipsa de localuri, însuficienţa materialului didactic, preocupări multiple şi câte altele, vedem că toate acestea îngreuiază foarte mult aplicarea principiilor noui în domeniul educaţiei.

Insă, ceea ce în parte complectează aceste lipsuri şi face posibilă aplicarea în plin a principiilor şcoalei noui în mediul şcolar de astăzi, este cooperaţia şcolară, care aduce un netăgăduit folos învăţământului atât din punct de vedere material cât şi formal—educativ.

Prin conducerea unei cooperative şcolare elevii vor fi nevoiţi, sub supravegherea învăţătorului, s'o administreze, să înfăptuiască tot ce intră în programul ei de activitate: să convoace şedinţe, să propună chestiune în legătură cu nevoile societăţii şi ale lor, să le discute, să ia hotărîri, să facă şi să execute comenzi, să încheie procese-verbale de şedinţe, să facă cereri de intrare în societate sau ieşire, să poarte registre de contabilitate: chitanţierul, bonierul, registrul de partizi, de mărfuri, societari, etc.. Toate aceste operaţiuni efectuate de elevi, fac ca aceştia să înveţe practic: gramatica, compunerea, aritmetica, contabilitatea, etc. prin autoactivitate, satisfăcând *principiul autoactivităţii*, prin care li se desvoltă spiritul creator, stimulându-le energiile şi spontaneetatea.

Programul de activitate a cooperativei şcolare cuprinde o mulţime de îndeletniciri cu caracter practic: confecţionarea diferitelor obiecte uzuale în atelierul cooperativei, exploatarea raţională a grădinei şcolare, înfiinţarea de pepiniere de pomi, cultivarea de legume, flori, împădurirea unei porţiuni din lotul şcoalei, a drumurilor sau a locurilor neproductive, creşterea viermilor de mătase, a albinelor, strângerea plantelor medicinale, protejarea păsărilor şi a animalelor folositoare şi stârpirea celor vătămătoare, îngrijirea monumentelor eroilor, troiţelor, etc. – acestea toate oferă cele mai potrivite prilejuri ca elevii să-şi descarce energiile în aceste activităţi practice de interes obştesc, respectându-se un alt principiu al şcoalei noui şi anume *principiul activităţii practice.*

Orice activitate oferită şcolarilor, în executarea programului propus de societatea cooperatistă, se face în mod intuitiv, atât în ce priveşte educaţia intelectuală, morală, cât şi cea fizică.

Administrarea, conducerea contabilităţii, casă, etc. se fac intuitiv. Utilizarea puterii de munca în comun se face de bună voie de către elevi, intuitiv, văzând cum aceste lucrări se petrec sub ochii lor, contribuind astfel la desvoltarea sentimentului solidarităţii, iubirii de aproapele, sentimentului moral şi social.

In multilateralitatea activităţii societăţilor cooperatiste

şcolare, aproape fiecare asociat îşi va găsi o ocupaţie adevărată înclinaţiunilor lui naturale. Deci, fiecare elev va fi pus să lucreze acolo unde se pricepe mai bine.

Unul va fi bun vânzător, altul bun casier, altul contabil, altul se va pricepe bine în atelier, altul va şti îngrijească de albine, viermi de mătase, sau se va pricepe la colectarea plantelor medicinale, etc.

Altfel zis va lucra fiecare după norma: „fiecare la locul lui", respectându-se *principiul educaţiei naturale,* prin care se respectă individualitatea fiecărui elev, ceeace încumbă şi *diviziunea muncii,* care consolidează interpendenţa secială, dând maximum de randament producţiunilor umane.

Societatea cooperatistă şcolară, fiind înfiinţată de şcolari, în chip firesc, organizarea şi conducerea ei cade tot asupra-lor, desigur, sub îndrumarea învăţătorilor, găsindu-şi aplicarea *principiul conducerii de sine sau autoconducerii,* care, după cum se ştie, are o valoare capitală la formarea de personalităţi, atât de necesare astăzi în viaţa statului nostru.

Cooperaţia şcolară este în totul adaptată nevoilor locale a grupului asociat şi. ca urmare, întreaga activitate se desfăşoară în cadrul *principiului localismului,* care ne dă putinţă de a pregăti copiii „pentru viaţă, prin viaţă".

Muncind pentru îmbunătăţirea şi înfrumuseţarea mediului local, în chip firesc, copiii se vor lega sufleteşte de acest loc, de acel sat, judeţ, regiune, aprinzându-le focul dragostei patriotice.

Se evidenţiază deci clar aplicarea principiilor şcoalei noi prin cooperaţia şcolară, care principii sunt baza pe care se sprijină un învăţământ rodnic.

Numai prin aplicarea acestor principii în promovarea instrucţiei şi educaţiei, copiii vor putea căpăta o creştere desăvârşită, vor putea ajunge personalităţi creatoare, cetăţeni bine pregătiţi pentru lupta dârză ce trebue s'o ducă în viitor.

Iar despre învăţământul nostru se va putea zice, odată cu Seneca: „Nu pentru şcoală învăţăm, ci pentru viaţă".

I. Nagacevschi

Discuţii şi păreri

Compunerea şi descompunerea numerelor în cercul 10—20

Pentru orice materie de predat în învăţământul primar dar mai cu seamă pentru matematici, se impune multă competinţă didactică, fondată pe : metodă, proces de învăţământ şi principii psihologice.

Nu-i vorbă, la reuşita lecţiei predate se mai impune din partea propunătorului şi multă însufleţire, tact pedagogic tonalitate şi siguranţă în afirmare, precum şi multă răbdare.

In cele ce urmează mă voiu referi asupra unor principii didactice folosite la predarea compunerii şi descompunerii numerelor în cercul 10—20.

Aceasta pentru a lămuri opiniile celor care susţin o părere greşit întemeiată, fie chiar pe argumentele unor autori didactici, dar lipsite de orice temeiu psihologic.

Se ştie că pentru a ajunge la o destinaţie, avem mai multe drumuri, de ales, însă e preferabil cel mai scurt.

E vorba deci de timp şi spaţiu, mai mare şi îndelungat dacă s'a ales din mai multe drumuri „rele" cel mai rău. Nu e de condamnat când din două drumuri „rele" se ia cel mai bun.

Cu atât mai mult însă, dintre unul „rău" şi „bun" alegem pe cel mai indicat. Mai mult încă, prezintă importanţă considerabilă, adevăratul drum de ales în materie de psihologie.

In deosebi, matematicele, fiind o ştiinţă exactă pretind prea multă intuiţie a lucrurilor care de fapt cuprind prin sinea lor numerele.

Procedând cu toate numerile şi în special la începutul formării zecilor, privind fiecare număr ca o individualitate numerică, căutăm ca întreaga forţă spirituală a şcolarului să se concentreze într'un întreg ca într'un individ.

Spre a fi în nota celor afirmate mai sus, dăm un exemplu de procedare :

Compunem numere începând dela cerc. 5, 10, 15 et. adăugându-se câte o unitate la fiecare număr compus şi luându-se tot câte o unitate astfel :

10+1=11 14−1=13
11+1=12 13−1=12
12+1=13 12−1=11
13+1=14 11−1=10

Şi nu, cum susţin unii că descompunerea şi compunerea s'ar putea face în felul următor:

10+1=11 15−1=14
10+2=12 15−2 13
10+3=13 15−3=12
10+4=14 15−4=11
10+5=15 etc. 15−5=10 etc

Credem că oricâte argumente s'ar aduce din partea acelora cărora nu le-ar convine acest adevăr, cad.

Aceasta, pe motivul că prin adăugarea a câte o unitate la un număr format ca tot indivizibil ne sprijinim pe un act psihologic format în mintea copilului. Când arătăm numărul 11, avem un număr luat ca tot dar fără a-i lua imediat unitatea înapoi ca să alăturăm două unităţi spre a-l prezinta ca 12; şi tot aşa cu numărul 13, fără ca mai întâiu să-i desprind 2 unităţi şi apoi să-i alăturăm 3, etc.

Procedeul acesta admite concomitent două lucrări, care se produc în mintea copilului: compunerea şi descompunerea, deşi principial nu putem face în acelaş timp amândouă operaţiile. Executăm compunerea numerilor dela un cerc până la alt cerc, dorit apoi facem cu acelaşi procedeu descompunere:

20−1=19
19−1=18
18−1=17 etc.

Socotim că formarea numerelor oricărui cerc, să se facă după ce mai întâi s'a făcut compunerea şi descompunerea lui.

Principiul compunerei numărului unui cerc aşa cum îl susţinem e procedeul natural concrect şi evolutiv al căpătâiul noţiunii de *număr*, pe cale individuală şi psihologică. Formarea unui număr dintr'un cerc, însă nu este decât încercarea exercitării de a poseda noţiunea componentă de număr. Deci mai întâi: 12+1=13; 13+1=14, etc. şi invers: 20−1=19; 19−1=18; 18−1=17 etc. apoi 10+5=15; 11+4=15; 12+3=15 etc. Compunerea şi descompunerea unui număr din cercul respectiv anticipează formarea lui, nu însă şi învers.

B. Baieră

CRONICA

In împărăția copilului

Astfel se numește seria de cărți apărută în Franța, în care, Kenneth Grahame face să trăiască lumea inocentă și nebună a copilăriei. Autorul, spre surprinderea tuturor, este un cunoscut financiar. El a știut să se ascundă sub mincinoasa societăți, reușind să se refugieze în cel mai miraculos peisaj al vieții omenești, copilăria. Dacă n'am cunoaște societatea engleză, din care autorul face parte, dacă n'am ști înfățișarea grabă și posacă a fiecărui englez și totuși, cazul lui Grahame ne-ar păstra o întâlnire frumoasă pe pământul copilăriei. Domeniul fermecat din sufletul omului, chiar în vârsta argintiilor bucle, este închinat copilăriei. Literatura universală se prezintă ca un omagiu fără seamăn pentru copilărie. Soarta lumii, prin organizarea copilăriei, capătă luminoase semnificații. Iată, de pildă, bătrâni teoreticieni, savanți, pedagogi aplicați asupra plăpândei ființi omenești. E prea cunoscuți dragostea lui Pestalozzi pentru copii. Blândul pedagog avea o credință nemărginită în posibilitatea înfrumusețării vieții lor.

Tolstoi și mai mult, vorbește cu școlarii lui totășa cum ar vorbi cu oamenii în vârstă. Așezarea aceasta de puteri înmugurite pe un plan luminat de flacăra idealului, în care doctrina „iubirii" să se reverse ca semn al triumfului umanității, ne deschide poarta înțelesului despre destinul popoarelor. Ce este în sfârșit, copilul? De ce până acum n'a putut nimeni îndruma vlastările acestea pe drumurile așteptate? Câte congrese n'au desbătut problema educației copilului, câte minți luminate nu s'au plecat învinse de atâtea întrebări, fără raspuns până azi!

Închinăm a crede, că pedagogia viitorului va fi ispitită și mai mult de tainele copilului, ea va prezenta principii izolate cu privire la educația și instrucția lui. N'a știut și nu va ști lumea școlară să introducă pe „om", pe copilul înmugurit, în viața socială. Este o tristețe fără margine când ne gândim la hotarele unde încetează puterile pedagogiei tradiționale. Deasupra tuturor doctrinelor, a năzuințelor de modelare a făpturii omenești, glasuește astăzi pedagogia naturii.

Poate, aceasta e cea mai discretă invitație „în împărăția copilului".

Ionică Ochișor

Revizorii „culturali"

In ultimii trei ani de activitate *Fundația Culturală „Principele Carol"* prin Regionalele sale, pe de o parte, iar pe de alta, cu ajutorul important al căminelor culturale județene existente, a reușit să-și afilieze aproape toate căminele culturale sătești care făceau parte integrantă din uniunea culturală a vestitei „Astra".

In orașele mari, în târguri ca și în cătunele cele mai neînsemnate, noțiunea de cămin obștesc, cultural, cum i se mai zice, devine din ce în ce o

problemă uşoară de realizat, nu numai pe hârtie, dar şi'n practică.

Aceste cămine prin conducătorii lor au început să realizeze adevărata operă de cultivare a poporului ce trăieşte o viaţă plină de mizerie şi desfrâu.

Conducătorii căminelor aproape din nimic — mai mult cu suflet şi inimă largă, ridică situaţia materială, dar mai cu seamă cea morală apropiind-o de adevăratele cerinţe omeneşti.

Aceste realizări, merită laudă iar conducătorilor căminului, pentru maximul de jertfă, răsplata cuvenită, în scopul continuităţii operii începute.

Asemenea cămine cu asemenea conducători, dovedesc voinţa şi spiritul de jertfă şi deplina integrare în slujba neamului.

Rezultatele pentru întreaga ţară vor fi surprinzătoare. In curând, faţa ţării va fi schimbată radical.

Nu vor mai exista neştiutori de carte.

Căminele culturale, sunt pârghiile pe care se sprijină vitalitatea neamului românesc, din punct de vedere: cultural, economic, religios şi naţional.

* * *

Ca orice operă, spre a fi realizată total, are nevoie de o supraveghere intensă în ce priveşte acţiunea de îndrumare.

Căminele culturale sătesti pentru acest punct de vedere simt necesitatea supravegherii. Sfaturile celor mai în măsură, atât la organizarea şezătorilor, cât şi a serbărilor la sate, vor fi totdeauna folositoare. Mai mult încă, asistând la şezătorile căminelor, supraveghetorii vor mări moralul dar şi ambiţia tuturor acelor conducători, care fie că iau parte activă sau nu, în conducerea prezentă a căminului. Prin acest mijloc de control fericit, se va mai putea preciza, care sunt căminele vii, cât şi numărul celor ce au existenţa numai pe hârtie.

Se vor afla indiferenţele şi nepriceperile, reavoinţa ori zădărnicia acţiunii

Care vor fi aceşti sfătuitori, delegaţi?

Din numărul celor douăzeci şi unul de membri ai sfatului căminului judeţean să se delege pe circumscripţii câte un sfătuitor pentru căminele dela sate, care va putea să poarte şi titlul de subrevizor-cultural.

Problema revizorilor culturali presupune însă existenţa învăţătorilor culturali, pur şi simplu,

B. Baieră

———

Recenzii

Zoe Georgescu, Asistența socială și medicală școlară, București, 1937. Asistența socială și medicală, raportată la școala primară, nu e o problemă nouă. Legislațiile școlare au înglobat-o în cercul lor de preocupări, însă numai pe hârtie. (Aceasta e de fapt soarta tuturor bunelor intențiuni). Totuși, *problema e nouă*, dacă ne gândim la câmpul realizărilor, pe de-a'ntregul absente în acest domeniu. Dacă realitatea nu însumează opere concrete de asistență socială, literatura poate sluji ca vehicul și imbold inerției „celor în drept". Aici încadrăm și contribuția d-nei Zoe Georgescu, institutoare-directoare din București.

Asistența socială și medicală școlară este o ajutorare morală, materială și sanitară efectuată asupra tineretului școlar și familiei sale. Ea se aplică numai în cazuri de „dependență socială". E complect deosebită *asistența socială* de ceea ce se numește *caritate*. In primul rând avem o acțiune organizată pentru conservarea societății, în al doilea rând o discontinuă exercitare a milei creștine.

„Copilul infometat trebue hrănit, copilul inapoiat trebue incurajat, copilul ce a apucat pe calea pierzării trebue adus pe calea cea bună, orfanul și copilul părăsit trebuesc ocrotiți", așa sună punctul 2 din „Declarația drepturilor copilului" făcută în a cincea adunare a Societății Națiunilor din Septemvrie 1924. Școala, cea dintâi treaptă de formare a omenirii, are, înainte de toate, scopul de a veghea la propria desvoltare a copilului, a-i înlesni creșterea, a înlătura piedicele — materiale sau sociale din calea progresului întrezărit, însfârșit ea trebue să-și aducă la îndeplinire în întregime rațiunea pentru care a fost creată: cetățenească, umanitară.

Asistența socială școlară are ca țel netezirea raporturilor dintre copil și părinți, împrăștierea relelor influențe din mediul familiar pervertit, deci un rol „ moralo-pedagogic".

Asistența medicală străjuește și intervine, când nevoia o cere, în complexul manifestărilor psiho-fizice ale copilului. De asemeni studiază constituția fizică a fiecărui elev în parte, înlăturând defecțiunile de creștere, viciile și tot ce ar putea îngreuia aplicarea ulterioară a principiilor de educație. Autoarea ne descrie un caz de îmbolnăvire a unei eleve provenite din mediul muncitoresc. Deplasându-se cu doctorul la domiciliul elevei, constatarea a fost uluitoare: *eleva leșinase de foame*. Subnutriția, conviețuirea în condițiuni de supra-aglomerare, promiscuitatea, maladiile incurabile din mediul familiar, iată punctele asupra cărora asistența medicală și socială școlară se cade a stărui cu atenție. In această operă trebue să-și dea aportul de contribuție atât medicul, cât și învățătorul și preotul. Autoarea schițează programul de lucru al fiecăruia, insistând asupra dragostei nețarmurite care trebue să învăluiască această operă de bine colectiv Stăruie asupra fișelor medicale și social-pedagogice, socotind

ca nepotrivite cele care s'au hotărît în şcoalele primare, asupra organizării cantinelor şcolare, construcţiunii locaurilor de şcoală, caselor de economie, letc.

Nouăsprezece sintetice concluzii şi propuneri încheie o sinceră şi originală contribuţie a unei colege care şi-a luat drept ghid experienţa de toate zilele.

B. Ion

* * *

Bogdan Istru—Moartea vulturului, Chişinău, 1938, Lei 25.

Pe poarta noului an a intrat spre trăire un nou ciclu de poezii al tânărului scriitor basarabean, Bogdan Istru. După *Blestem*, apărut în toamnă, *Moartea vulturului*, o continuare a potenialităţii creatoare, încărcat de mustul unei puternice simţiri, iese ca un fruct dotat cu plenitudinea maturităţii, să ridice ca o treaptă mai sus edificiul literar, care se înalţă îmbucurător, zi de zi, în provincia noastră.

Soarta Basarabiei, despre care Tolstoi spunea că e ţesută din vrajă şi din tristeţe, este o soartă dureroasă, chinuitoare chiar şi azi după 20 de ani dela alipire. La limita de răsărit a ţării, ea este copilul adoptiv peste care nepăsarea s'a coborît, grea ca liniştea mormintelor Sub dominaţie străină—slugă la boieri—orice pornire de a-şi ţipa dreptatea, de a-şi face cunoscută valoarea, i-a fost crunt înăbuşită. Iar dacă abia după 20 de ani dela sfărmarea ţlanţurilor ucigaşe, îşi cântă frământarea tainică a structurii ei intime, e numai din cauză că reminiscenţa mai pluteşte sumbru deasupra ei. Reacţiunea vremurilor de azi s'a dovedit puternică. O renaştere, ca sinteză a prefacerilor, are loc. Tineretul muncitor, intelectual şi artist s'a pus pe poziţia puternică a unei orientări creatoare spiritualiste.

D. Bogdan Istru prin volumul *Moartea vulturului* ne apare sub această semnificativă ipostază, inscriind în tradiţia Basarabiei o descătuşare a moldovanului din pasivitatea lui greoaie şi o înălţare în sfera unei meditaţii ascuţite. *Moartea vulturului*, însuşi titlul închide în el parcă o iale, parcă un dor după dor şi un extaz în faţa prăbuşirii duhului muncit.

„Că şi trecutul amuţi a întrebare"
„putem acum căra depe ogoare
tot cerul în degetare —
noi, muritorii...

Foame de lucru, foame de tot ce închide în el sufletul basarabean, mai curat, mai dulce şi mai sublim.

„Vreau să alerg nebun cu vremea'n creştet prin lume,
să strâng în torbă aurul depe toate cărările,
să-l fasonez în scule anume,
cu ele vântul să împânzească zările".
(Eu)

Să adune în suflet esenţa sufletelor, s'o prelucreze în scule, în viersuri şi să năvălească sălbatec slova lui în toate zările. Ce poate fi mai înalt, mai măreţ şi mai sintetic, dar şi mai general şi mai potrivit cu nişte inimi care s'au ascultat în tăcere?

Contrar tradiţiei basarabene literare, săracă aşa cum s'a prezentat, mai mult din răbufnirea creaţiei poporane şi sămănătoriste, d. Bogdan Istru dă prin poeziile sale un caracter modern creaţiei în care forţa expresiilor ia caracter predominant. Puterea artistică a poetului dă avânt creaţiei, şi circulaţia imaginilor, bogăţia lor, dar mai ales tăria lor caracterizează poezia sa. Un joc de pietre colţuroase aruncate în furia valurilor spumegânde, din căde-

rea cărora se ridică la lumina soarelui picături strălucitoare de smarald şi de rubin.

„Să cioplesc vers alb am vrut
în triumfuri de cleştare.
Noapte — ziua 'n mine s'a curmat, şi lut
am strivit în buzele-mi amare".

(Cântec)

D. Bogdan Istru are strofe de o gingăşie aleasă.

„Eu, sub braţ, nu-ţi aduc chitară de
amant, ci o pâine;
să ne mângâiem în jurul ei
până mâine.
Vrei?

(Serenadă)

Făuritor în viersuri, el are şi o notă filozofică în arta sa, ceea ce dovedeşte că dincolo de talentul său există un fond intelectual impunător.

„Pământ negru ca sângele meu,
pământ rece ca inima mea,
ce soartă ghemuită în tine,
ce vrăji răsturnate din ghiocul nopţii în
mine
m'au îndemnat să mă suflu
ca duhul,
ca amintirea
în urletul tău de beznă tare,
în huma grea de munci
şi de sudalmă?"

(Pământ)

Pământul către care îşi îndreaptă accentele de mustrare, rămâne parcă un idol, o hienă mâncătoare sau o poruncă a deslegărilor.

Iar ca o urmare a complexităţii sale, ultima dorinţă persistă tot în dorul de a fi exponentul fidel al solului din care îşi trage seva viabilităţii creatoare.

„Vreau să mă înveţi un cântec
inundat de soare,
lumile cu el să spintec,
lăutare, lăutare".

(Cântec)

D. Bogdan Istru, prin noul său volum, *Moartea Vulturului*, s'a depăşit.

Gr. Adam

* * *

După *Blestem*, tânărul poet basarabean, *Bogdan Istru*, semnează sub titlul *Moartea vulturului*, un nou volum de versuri, care definesc în linii suficient de clare, talentul robust şi sensibilitatea de înaltă ţinută a unui suflet destinat să cânte pe aripi de vers, aspecte şi frământări din caleidoscopul multiplicat al vieţii.

Varietatea temelor şi muzicalitatea versului, susţinute aproape întotdeauna de adâncimea fondului, fac din poezia lui Bogdan Istru, isvor de gânduri mai înalte şi motiv de cugetare asupra lumii din noi şi din afara noastră.

Trecând peste gama sentimentelor: erotic, religios, etc., care la B. Istru, au o coloratură melancolică, subliniem accentul social al unora din poeziile sale, accent care trădează o atitudine de înţelegere a diverselor probleme ce agită viaţa noastră socială.

In această latură l-am dori mai fecund şi mai categoric. Mai ales că poezia noastră socială se găseşte la o altitudine scăzută.

Incheind aceste câteva fugare aprecieri, asupra unui talent care s'a impus dela început cu toate şansele unui loc de cinste sub cupola posterităţii, iată o strofă de minunat efect muzical.

Chiot cât istoria
proslăveşte gloria
ţărnii şi duhului sfânt.
Să trăieşti în veci, pământ!

(Roata anotimpurilor)

Şi alte câteva versuri, în care vibrează socialul.

Eu, sub braţ, nu-ţi aduc chitară de
amant, ci o pâine
să ne mângâiem în jurul ei
până mâine.

(Serenadă)

V. I. Chicu

C. Gane, Domniţa Alexandrina Ghica şi contele d'Antraigues.—Ed. „Universul", Bucureşti, 1937, Preţul 70 lei.

Autorul, cunoscut de altfel prin volumele răsunătoare „Trecute vieţi de Doamne şi Domniţe", în această lucrare deapănă povestea Domniei din Moldova şi „a unui nobil din sudul Franţei şi cum s'au iubit la Terapia şi cum au mers apoi împreună prin Balcani şi prin Dobrogea, de-a-lungul Prutului şi al Nistrului, până la Hotin şi dincolo în Polonia".

Foarte frumos este descrisă viaţa în haremurile din Istanbul, lumea aceea plină de farmec şi celebritate unică în lume. Dacă unii cred în grozăvia chinurilor din haremurile turceşti, de data aceasta, vor fi siliţi să se închine în faţa plăcerilor ce s'ascund sub perdeaua societăţii musulmane. Femeia dintr'un harem simţia cum apasă pe umerii săi hlamida privilegiilor. Şi, poate, autorul se fereşte de prea multe intimităţi ori amănunte, pe care d'Antraigues le redă cu avântul lui aventurier; setos de fapte extraordinare, surori cu pornografia. Despring-i din atmosfera turcească, iată-i pe aceşti mari îndrăgostiţi luând drumul Moldovei. Vizitează Ismailul şi admiră natura sud-basarabeană, apoi se adâncesc în luncile Prutului lin. La Hotin, contele se îndrăgosteşte de celebra cetate, cunoaşte pe moldovenii chipeşi, ba se îndrăgeşte de-o fetiţă arămie şi şerpuitoare.

Totuşi, multe lucruri despre ocârmuirea moldovenească d'Antraigues nu trebuia să le spună. Merita astfel din partea noastră mai multă dragoste. Iată, de ce spun că această poveste trebue citită. Veţi cunoaşte istoria vie a Moldovei, în epoca cea mai pitorească: dominaţia turcă.

Ionică Ochişor

* * *

Studentul din Bugeac, roman de Ioan Sulacov, edit. Cultura Poporului, Bucureşti, preţul 60 lei. Tânărul scriitor din Bolgrad, Ion Sulacov, cunoscut prin activitatea frumoasă dela revista „Bugeacul", a tipărit la Bucureşti al doilea roman, după „Insemnările unui flămând". Criticii şi recenzenţii din Bucureşti se întrec lăudând acest volum. Bucuria noastră depăşeşte orice hotar. Vom reveni cu o recenzie în numărul viitor.

* * *

Istoria filosofiei moderne.—A apărut al doilea volum din monumentala operă *Istoria Filosofiei Moderne*, închinată d-lui prof. Ion Petrovici. Volumul începe cu filosofia kantiană, expune marile sisteme de filosofie germană ce-i urmează, apoi filosofia franceză şi engleză din prima jumătate a secolului al XIX-lea şi se încheie cu un capitol asupra marelui gânditor danez Kierkegaard. Colaboratorii acestui volum sunt d-nii Mircea Florian, E. Cervenca, Al. Dima, C. Narly, S. Bârsănescu, D. Roşca, Sorin Pavel, Al. Posescu, N. Bagdasar, Al. Claudian, Gr. Tăuşan, M. Uţă, Eug. Speranţia şi N. Balca.

— — —

Varia

Problema progresului moral. In o documentată conferință ținută în ziua de 6 Februarie la Sala Eparhială, d. prof. *C. Cumpătă* a desbătut problema progresului moral. E un subiect asupra căruia au stăruit și stăruiesc încă multe energii cerebrale.

Conferențiarul descrie ritmul complex și precipitat al vieții de astăzi. Intre forța nervoasă a individului și cursul uluitor al timpului se interpune un raport de adversitate, raport care cere rezolvare problemei rezistenței morale. Nu e surprinzătoare, deci, grăbita ratare, blazare a omului, nu e surprinzătoare lunecarea lui în gheena tenebrelor. Filozoful german Hartmann spune că vieții omului de astăzi îi lipsește *liniștea* și *meditația*. Foribunda goană din senzație în senzație osenește scheletul nervos al omului predispunându-l a-și însuși acel sumbru *pesimism general de viață*, acea atitudine regresivă sau chiar de denigrare a vieții.

Civilizația a adus nenumărate modificări în babilonul tehnicei; dar ce folos? Ea constitue un foarte subțire placaj deasupra unui fond moral ce rămâne același. Omului îi trebuiesc axele interioare absente astăzi, forța morală. Confortul civilizației este nul dacă nu se transformă colateral, și forul interior al omenirii.

De aici au derivat două concepții asupra conduitei vieții:

1. *Concepția pesimistă*, regresivă și staționară;

2. *Concepția optimistă.* Leibniz susținea că răul e unul din cele mai bune determinante morale. Răul e necesar în omenire. De asemeni, sociologul francez Durkheim și italianul Poleti au afirmat că moralitatea omenirii se află în progres Condiția unei comportări actuale este ca *minimum de moralitate a epocii să fie maximum de moralitate anterioară* (Barth).

Asistăm la un progres moral, sau nu? Răspunsurile sunt bazate pe datele statistice. In cartea „La criminalité comparée", sociologul francez Tarde dovedește că moralitatea e dependentă stării obiective a societății; transformările bruxe din complexul social, oferă schimbări adânc. în geografia moralității acelei societății La fel, Durkheim notează: „Civilizația nu e decât un conformism față de regulele de conduită". Deci, o conexiune de domenii și plane. Societatea a evoluat? Și moralitatea a evoluat. Criminalitatea barbară de altădată, torturile groaznice la care era supus condamnatul, astăzi nu mai formează decorativul tuturor abecedarelor judiciare ale societății. Pedeapsa s'a umanizat. In insulele Oceaniei, după relatările etnografilor, omuciderea a căpătat un caracter religios al necesității. Naufragiatul este pe dată fript, nicidecum îngrijit. Iată resortul egoist al crimei. Același lucru se poate susține când e vorba de canibalismul triburilor africane. O picătură de lapte cade,—e un sacrilegiu; a suge sângele din țeasta adversarului,—nu.

Astăzi nu mai există pedeapsa-răsbunare, ci pedeapsa educativă, de *reintegrarea anti-socialului în social.*

Mijloacele, pe care d. prof. C. Cumpătă le susține pentru desvoltarea moralității sunt;

a) *religia*, un puternic factor de inhibiție. 89% din criminalii Franței au ieșit din școlile laice. Religia se bazează pe sancțiunea divină.

b) *sancţiunea socială-juridică* nu ca răsbunare, ci îndreptare.

c) *ideea de datorie*, înaltul ttibunal care controlează actele oamenilor superiori.

———

Despărţământul Lăpuşna al Fundaţiei Culturale Regale

In ziua de 6 Februarie s'a ales biroul de conducere al despărţământului judeţean al Regionalei Fundaţiei Culturale Regale:

Preşedinte: d. Ion Sârbu, institutor; Vice-preşedinţi: d-nii Glijinschi şi I. Stratan, învăţători; Secretar: d. Emil Gane; Casier: d. Grigore Leahu, institutor şi Bibliotecar d. Guţu, învăţător.

In aceeaşi zi, d. Grigore Bălan a ridicat problema trecerii unei părţi din învăţătorii care lucrează la cursurile complimentare, în domeniul activităţii culturale a Fundaţiei. Problema este foarte importantă, cerându-se fapt împlinit, intrucât ofensiva culturală de mult a fost deslănţuită. Au lipsit insă cadrele. Invăţătorii culturali *vor trebui să devină o categorie distinctă a Corpului Didactic Primar.*

———

Al XXIII-lea curs Internaţional Montessori.— Intre 26 Ianuarie şi 15 Iunie, 1938, va avea loc acest extraordinar curs pedagogic, în Amsterdam Olanda. Valoarea lui nu trebuie s'o mai relevăm. Experienţa bătrânei Montessori atracţia pe care a stârnit-o ea, ne aminteşte marile veacuri pedagogice. Cursul cuprinde viaţa omului dela copil, trecută prin cele trei faze ale vieţii sociale. Socotim prea atrăgătoare problemele cursului anunţat şi de aceea, la timpul cuvenit, vom face dări de seamă, expuneri de concluzii şi învăţăminte desprinse în acest interval de timp.

De o importanţă netăgăduită, nu numai pentru învăţători, ci şi pentru părinţi, dăm mai jos programul cursului anunţat. Cursurile vor fi împărţite în 2 secţii:

A. Teorie.

In această parte a cursurilor, d-na Marva Montessori va desvolta subiectul, următor: Educaţia în reconstrucţia socială, unde se ocupă de educaţia socială şi morală a omului, pe cele patru planuri de desvoltare, ca pregătire la viaţa sa socială.

B Practică.

Prin aceasta se dă o instrucţie completă în metoda Montessori, aplicată instruirii copiilor până la vârsta de 12 ani

Acum se fac:

1. Un număr de conferinţe ale d-nei Marva Montessori şi asistenţii săi.

2. Lecţii demonstrative, cuprinzând munca practică cu materialul Montessori.

3. Observaţie în şcoli: Studenţii vor vizita câteva şcoli Montessori, unde vor avea ocazia să vadă metoda în acţiune.

Conferinţele vor avea loc seara, de 3 ori pe săptămână.

Lecţiile demonstrative: vor avea loc în după amiezile de Luni, Marţi, Joi şi Vineri.

Lucru manual cu materialul Montessori. Aceste cursuri vor avea loc în aceleaşi după amiezi, o jumătate oră după lecţiile demonstrative.

Probleme de educaţie obligatorie.

Primele achiziţii în domeniul culturii.

Necesităţile desvoltării morale şi sociale ale copilului.

III. A treia fază a vieţii sociale.

Perioada dela 12 la 16 ani.

Omul ca „nou născut" social. Renaşterea individului ca membru al societăţii)

Intrarea definitivă în lumea socială.

Problemele educaţiei secundare.

Psihologia în pubertate.

Nevoile sociale și fizice ca bază a reformei în educație.

IV. A patra fază a vieții sociale.

Perioada dela 16 ani până la sfârșitul studiilor școlare.

Evoluarea morală a personalității.

Cursurile de Miercuri și Sâmbătă.

Aceste cursuri sunt organizate pentru studenții care vor fi ocupați în celelalte după amieze.

Observațiuni în școli: vor avea loc dimineața.

Educația în reconstrucția socială. Conferințele d-nei Marva Montessori asupra acestui interesant subiect vor fi grupate în jurul subdiviziunilor următoare:

I. Prima fază a vieții sociale.

II. A doua fază a vieții sociale.

Perioada dela 6 la 12 ani.

Lupta între copil și adult. Psihologia copilului dela naștere până la vârsta de 6 ani.

Copilul în fața obligațiilor legii.

Desvoltarea conștiinței sociale în mij locul unei educații superioare.

Concepția unei societăți reformate pe bazele evoluării individualității omenești. Educația și tutela morală a omului ca necesitate în tot timpul existenții sale.

Li se va da ocazia celor care nu vor sau care nu pot, să urmeze toate cursurile, să aleagă subdiviziunea care îi interesează în special, și să subscrie la aceasta singură subdiviziune.

Diplomele Montessori se vor acorda acelora ce vor urma regulat, în chip satisfăcător cursul complect, făcând observații, lecții practice, etc., și supunându-se examenului dela sfârșit.

Se acordă 2 feluri de diplome:

a) Diploma care dă dreptul de-a aplica metoda Montessori, în învățământ, la copii până la 6 ani.

b) Diploma ce dă dreptul,—pentru cei ce au o diplomă de învățător, în țara lor,— ca să predea la copiii între 6—12 ani.

———

CARTI REVISTE

Albina. an. 41 No 8 Februarie publică numeroase studii care pot fi folosite la şezătoarele căminelor culturale D. Gh. Cardaş semnează câteva rânduri îndreptăţite despre scumpul scriitor basarabean, Leon Donici. Se ştie că „Donici a întrupat cea mai înaintată formă a patriotismului basarabean" (Nichifor Crainic). A scris romanul „Noul seminar" cartea de amintiri „Revoluţia Rusă" şi volumele de nuvele şi schiţe: „Floarea amară" „Funingine şi Fum".

A învăţat repede să scrie în româneşte, colaborând la Gândirea, Adevărul literar, Universul, etc. Amintim tot în acest număr paginile de higienă medicină veterinară, şcoală şi gospodărie.

* * *

Şcoala Sătmăreană, Organ al Asociaţiei Învăţătorilor din jud. Satu-Mare, an. XV, No. 1. Cuprinde articole de specialitate şi pagini de literatură. Remarcăm: Gimnastica gândirii, de Al. Bălănescu, şi Dialogul prieteniei, de D. Hinoveanu.

* * *

Şcoala Albei, organ al Asociaţiei Învăţătorilor din jud. Alba, No. 1. Din Ardealul tuturor acţiunilor ne vine această revistă. Semnează studii d. d. Popescu Oieşdea, Ordinea, cerinţă psihologică necesară, Liviu Anghel, Străjeria şi datinele strămoşeşti.

* * *

Farul Căminului, an. V, No. 5, Ianuarie, 1938. Director Maria General Dobrescu. Revista se ocupă cu chestiuni de gospodărie şi actualităţi medicale. Ne oprim asupra poeziei d-rei Otilia Cazimir, Un cântec de leagăn. „Farul Căminului" nu trebue să lipsească din biblioteca niciunui cămin.

* * *

Straja Moldovei, an. I, No. 1, 2, 3, str. G-ral Dragalina 22, Bucureşti VI. Revista aceasta, condusă de d-nii: I. V. Creţu şi Mircea Isoir publică un foarte preţios material. Asupra lui Creangă semnalăm articolele: Creangă poet şi artist, Popas de veac, Tehnica limbii lui Creangă, Creangă învăţător, Creangă inedit. E o cinstire care n'are nevoie de laudă. „Straja Moldovei" a ştiut să evoce figura cea mai dragă din trecutul dăscălimii moldovene,

* * *

Ramuri, an. 30, No. 1, Ianuarie, Craiova. Cea mai reprezentativă publicaţie oltenească. Număr de număr ne întâlnim cu atâtea probleme luminos desbătute, cu atâtea pagini de critică şi literatură.

D. Pimen Constantinescu traduce din

Leopardi poezia „Iubitei sale". Însă articolele centrale aparțin d-lor Al. Dima, (Conceptul de artă populară) și T. Păunescu-Ulmu, (Ceva despre Făt-Frumos din lacrimă).

D. Al. Dima a mai publicat și'n revistele „Gând Românesc", „Revista Fundațiilor Regale", capitole din studiul d-sale asupra artei populare. Așteptăm cu interes apariția acestei opere unică în istoria noastră literară. „Ramuri" e o revistă bună. O recomandăm tuturor colegilor.

* * *

Speranța, revista Corpului Didactic Primar din jud. Orhei, anul III, Nr. 26—27.

Ne doare păcătuirea și căderea fratelui. Suntem aspri însă, cu cei pe care îi iubim.

Iată încheiați trei ani dela apariția „Speranței". Nu știu de ce, parcă tot cu stângul a călcat dăscălimea orheiană pe paginile fiecărui număr al revistei. Nr. 26—27 constitue o îmbucurătoare excepție. Poate de unde îl vedem în comitet pe d. Boris Vasilache, un condei prob și dârz. Totuși ne așteptam la mai mult. Orânduirea materialului lasă foarte mult de dorit. La fel și selecția lui.

Nu avem cuvinte de mulțumire pentru articolele judicioase ale d-lor Benedict Corduneanu și Boris Vasilache, dar înfierăm să stea alături de măzga poetică a unui Silviu Orheianu (dumnealui semna până acum: Sylviu ..), sau T. Popa. Se pare că poezia este blazonul orheienilor — și tineri și bătrâni, fără osebire.

Actualitățile, bune; recenziile la fel, (Orheienii n'au citit nicio carte?). Deslușim pe ultimele pagini o bogată bibliografie (!).

* * *

Școala Noastră, an. VII, No. 8, 1938. Revista Asociației Învățătorilor din Olt. Un articol bun „Necesități practice actuale ale școalei primare, semnat M. Năstase. Autorul amintește de critica aspră făcută de nemuritorul Pârvan, atât pedagogiei, cât și școalei românești. Ce spunea Pârvan? Citâm textual: „Copiii țăranului nostru, vioi și clari la minte, n'au nevoie de pisălogeala ucigător de metodică, născocită ca sistem educativ de națiile greoaie la spirit, pentru copiii lor molâi și înceți...

Școala noastră trebue să fie alta pornind dela realitatea etno-psihologică a sufletului nostru național și ramificată după scopurile „sociale specifice evoluției noastre actuale". Frumos studiul: „Copilul în literatura românească".

Revistei îi lipsește în schimb cronica și buletinul profesional.

* * *

Revista Școlii, an. XV, No. 1, 2, Organ al Asociației Învățătorilor din jud. Botoșani.

Pagini din viața învățătorilor și studii didactice. Semnează; I. R. Ionescu, Adrian Gheorghiu, Mihail Graur, Vlad Bejenaru, etc.

* * *

Copilul și Satul, an. I, No. 2, Calea Regele Ferdinand No. 25, Bacău. Din sumarul interesant se remarcă: Materialul didactic (N. I. Bibiri), Cooperativele școlare, (V. Curpăn), Literatura populară, (A. Nicolaevici), etc.

———

BULETIN PROFESIONAL

Hotărîrile Comitetului Asociaţiei generale
sub Preşedinţia D-lui D. V. Ţoni

In zilele de 30 şi 31 Ianuarie a. c. a avut loc la Bucureşti şedinţa Comitetului Asociaţiei generale a învăţătorilor din România.

Din Chişinău au participat la lucrări d-nii I. Arhip preşedintele Asoc. noastre şi I. Berliba, Preşedintele Asoc. regionale, membri ai Comitetului central.

Activitatea Asoc. generale

Comitetul a luat cunoştinţă din expunerea preşedintelui, d-l D. V. Ţoni, de activitatea desfăşurată de preşedinte, secretarul general şi casier, dela adunarea generală ţinută la Oradea la 6 Septemvrie 1937 şi până la 30 Ianuarie 1938.

Această activitate — în afară de obligaţiile statutare şi de sprijinirea cererilor unui însemnat număr de membri către Ministerul Ed. Naţ., Casa Şcoalelor, Casa Corpului Didactic şi alte autorităţi, a avut ca rezultat:

Ridicarea curbei ce fusese aplicată asupra salariilor învăţătorilor în 1932.

O mai largă interpretare a articolului din legea înv. primar, privitor la detaşări, satisfăcând astfel cererile de detaşare a multor colegi.

Accelerarea emiterii deciziilor de înaintare la gradul II şi I a învăţătorilor.

Comitetul a aprobat unanim şi a ratificat cu mulţumiri activitatea desfăşurată de preşedinte, secretar şi casier.

Revendicările corpului învăţătoresc în legătură cu bugetul viitor

Comitetul a hotărît următoarea ordine în care să fie susţinute revendicările corpului învăţătoresc în legătură cu viitorul buget:

1. Mărirea salariului învăţătorilor începători; 2. Crearea posturilor necesare în înv. primar, pentru ca toţi normaliştii cu diplomă să fie numiţi în învăţământ; 3. Acordarea drepturilor materiale ce decurg din obţinerea gradaţiilor de vechime, examenul de definitivat şi înaintările în gradul II şi I; 4. Reintegrarea învăţătorilor în drepturile ce li se cuvin prin legea armonizării salariilor din 1927; 5. Plata suplinitorului învăţătorului aflat în concediu de boală şi în special a celor atinşi de tuberculoză; 6 Plata sporului cuvenit învăţătorilor ce funcţionează în comunele cu populaţie minoritară; 7. Plata ajutorului de înmormântare familiei învăţătorului decedat.

Fixarea modificărilor legii învăţământului primar

Comitetul a dat delegaţie d-lor: I. N. Ciolan, Teodor Iacobescu, Iordan I. Tacu şi G. Vierescu să formuleze din nou dezideratele prin care să se ceară modificările ce se impun în legea învăţământului primar, ţinând seama de vechile deziderate prezentate ministerului în 1937, de rezoluţiile congresului dela Oradea şi de modificările nelogice, introduse în lege în 1937. Aceste deziderate vor fi apoi prezentate d-lui ministru al Educaţiei Naţionale.

Acţiunea pentru dobândirea drepturilor învăţătoreşti

Comitetul a hotărît să se facă demersuri pentru satisfacerea revendicărilor învăţătoreşti la d-l ministru al Educaţiunii Naţionale şi de va fi nevoie, la d-l prim-ministru şi preşedinte al consiliului.

Dă depline puteri preşedintelui Asociaţiei generale, dacă va socoti necesar, să convoace Consiliul general al Asociaţiei, care, de va fi cazul, va dispune convocarea unui congres general extraordinar.

Numai după aceasta, în cazul când corpul învăţătoresc a epuizat toate mijloacele de luptă,—se va cere o audienţă, de către preşedintele Asociaţiei, M. S. Regelui, cerându-I şi de astă dată, Inaltul Său sprijin.

Acţiunea Asociaţiei în faţa împrejurărilor prin care trece azi ţara

Comitetul central în unanimitate şi în deplin acord cu preşedintele, hotărăşte :

1. Asociaţia noastră fiind o organizaţie pur profesională înţelege să rămână şi mai departe tot astfel şi să nu ia niciun fel de atitudine politică.

2. Comitetul Asociaţiei deasemeni, în deplin acord cu preşedintele, crede că e în interesul Asociaţiei ca preşedintele să nu primească a candida, la alegerile ce vin, pentru a intra în Parlament, pe nicio listă: fie ea guvernamentală sau a opoziţiei.

3. Asociaţia rămânând o asociaţie pur profesională, voeşte ca membrii săi să se bucure, — ca cetăţeni, - de toate drepturile politice, cere acestora stăruitor ca să fie cât mai demni şi urbani în manifestările lor politice, ferindu-se de agitaţii şi orice manifestări, care nu ar cadra cu prestigiul şi calitatea lor de învăţători.

Alte hotăriri importante

In şedinţa de după amiază comitetul s'a ocupat de următoarele chestiuni hotărînd ca în ce priveşte :

1. *Gradaţia militară* să se facă demersurile necesare la deschiderea Parlamentului, ca proiectul de lege, privitor la această gradaţie de război, să fie readus în discuţia Parlamentului şi votat.

2. *Rectificarea datei înaintării la gradul al II-lea* a învăţătorilor reuşiţi la examen în Decemvrie 1936 şi avansaţi pe 1 Septemvrie 1937. Se va interveni la d-l ministru al Ed. Naţ. rugându-l să dea o decizie în acest sens, acordându-le gradul II, pe 1 Sept. 1936.

3. *Plata sporului de 50 la sută învăţătorilor din comunele minoritare.* Vom cere să se respecte legea şi drepturile câşti-

gate, plătindu-se acest spor şi învăţătorilor ce funcţionează în oraşe, cu peste 60 la sută populaţie minoritară.

4. *Acordarea gradului I, tuturor învăţătorilor licenţiaţi.* Vom ruga pe d-l ministru ca să dispună înaintarea la gradul I, a tuturor învăţătorilor ce posedă licenţa în litere sau filosofie, ori ştiinţe, indiferent dacă au obţinut-o după promulgarea legii din 5 Aprilie 1937, chiar anticipat modificării legii înv. primar, când se va face şi ratificarea acestor înaintări

5. *Un nou examen de diferenţă dela şcoala normală la liceu* se impune până la rezolvarea definitivă a pregătirii universitare a învăţătorilor şi vom ruga pe d-l ministru să-l aprobe, pentru ca un număr de învăţători să poată obţine bacalaureatul şi să se înscrie la Universitate.

6. *Incetarea oricăror reţineri abuzive din salariul învăţătorului,* pentru diferite subscripţii, cărţi, mărţişoare, fără consimţământul lui.

7. *Învăţătorii ce activează la premilitărie* să se bucure de unele avantagii, pentru munca lor suplimentară,—aşa cum s'a cerut în congresul dela Oradea, intervenindu-se atât către d-l ministru al Ed. Naţ. cât şi la acel al Apărării Naţionale, spre satisfacere.

8. *Deblocarea în învăţământul primar se impune* şi vom cere d-lui ministru să se modifice legea, în sensul ca pensionarea învăţătorilor să se facă, obligatoriu, la 35 ani de serviciu, indiferent de vârsta ce o are învăţătorul, atunci când a împlinit anii de serviciu.

9. *Delegarea ca personal de control a unor colegi învăţători care nu îndeplinesc condiţiunea gradului cerut* de lege, ca şi a persoanelor streine de învăţământ, nu foloseşte învăţământului primar, acei colegi neputând inspecta pe colegii mai mari în grad şi prin aceasta se aduce o scădere a prestigiului organelor de control şi învăţământului primar în general; deci se impune respectarea legii şi revocarea numirilor de acest fel.

11. Comitetul având informaţia, apărută în ziare şi anunţată la Radio,—desminţită apoi de către minister, —că se va *desfiinţa cursul supra-primar*, socoate că acest ciclu de învăţământ nu poate fi desfiinţat, ci el are nevoie de o reorganizare temeinică, în care scop Asociaţia stă la dispoziţia ministerului cu un material bogat documentar.

12. *Pentru a nu se atinge drepturile civice ale învăţătorilor*, comitetul va ruga pe d-l ministru al Educaţiei Naţionale ca să intervină, cu autoritatea ce o are, ca să se promulge modificările votate de Parlamentul trecut, a acelor articole din legea administrativă care răpeau învăţătorilor dreptul de a fi aleşi în consiliile comunale şi judeţene.

In acelaşi timp, pentru acelaşi motiv, roagă stăruitor pe colegii învăţători, ca în manifestările lor politice să aibă cea mai demnă şi civilizată atitudine, evitând agitaţiile şi orice fel de manifestări, care ar putea fi dăunătoare cauzei noastre

Conducătorii Asociaţiei Generale la D-l Ministru I. Petrovici

Membrii comitetului central al Asociaţiei generale, în frunte cu D-l preşedinte D. V. Ţoni, au fost primiţi Luni 31 Ianuarie a. c, de către d-l ministru al Educaţiei Naţionale, I. Petrovici, căruia i-au supus dezideratele arătate mai sus.

* * *

Programul congresului nostru general. Congresul general al Asociaţiei generale a învăţătorilor din România, se va ţine în acest an, la Constanţa, în zilele de 4 şi 5 Septemvrie. Subiectele puse în desbaterea congresului sunt:

1. *Organizarea şcoalei normale de învăţători;*
2. *Situaţia morală şi materială a şcoalei primare şi a învăţătorului.*
3. *Manualele didactice.*

La adunarea generală a Asociaţiei, în ziua de 5 Septemvrie, se va face modificarea statutelor, în sensul anteproiectului modificator, adus la cunoştinţă în adunarea generală dela Oradea şi publicat în volumul din revista „Şcoala şi

Vieaţa", Nr. 1 - 3 apărut zilele acestea Excursiunea dela sfârşitul congresului se va face la Constantinopol. Informaţiuni asupra acestei excursii se vor da la timp.

* * *

Gata la datorie. Cu ocazia vizitei făcute Basarabiei de către comandantul „Străjei Ţării", cămandanţii unităţilor străjereşti din judeţele Soroca, Orheiu, Tighina şi Lăpuşna, au fost prezenţi la Chişinău în număr impresionant.

O masă disciplinată, entuziastă şi hotărîtă pentru muncă. Sute de energii capabile de jertfă, pentru realizarea Inaltului Gând. O armată conştientă care răspunde „prezent" oridecâteori, noi şi nobile îndatoriri i se aruncă pe umeri.

Răsplata elanului şi a muncii noastre, e numai *imaginea unei Glorii Regale pe Tronul unei strălucitoare Patrii*. Şi nu vom precupeţi nimic!

* * *

Stegarul revendicărilor noastre profesionale, D-l D. V. Ţoni, cuprins de o îngrijorătoare suferinţă, se află supus îngrijirilor necesare, într'un sanatoriu. Boala e staţionară timp de mai multe zile.

Transmitem şi pe această cale, în numele întregii Asociaţii lăpuşnene, *urări de grabnică însănătoşire.*

D-l D-r Angelescu fost ministru al Educaţiei Naţionale, a vizitat pe D-l Ţoni la sanatoriu, interesându-se de mersul boalei.

* * *

Reorganizarea redacţiei revistei „Şcoala Basarabeană". Comitetul Asociaţiei Invăţătorilor din jud. Lăpuşna şi Municipiul Chişinău convocat în şedinţa din 4 Ianuarie 1938, discutând reorganizarea revistei, a hotărît:

Incepând cu luna Ianuarie se numesc pe lângă redactorii Vl. M. Neaga şi P. Crihan, colegii Ion Bădărău, V. Luţcani şi Const. V. Roşu; d. Gh. Druţă administratorul revistei; d. Gr. Bălan, cenzor, reprezentând Asociaţia.

* * *

Ritmul vremurilor în care trăim, e de presupus, va avea influenţă directă asupra întregii organizări şcolare. Concepţia care stă la baza învăţământului primar va fi revăzută şi modificată, pentru a ţine pas timpului.

Să se simtă mai accentuat nota unui *naţionalism trăit*, într'o şcoală a cărei structură să reprezinte năzuinţa celor 85% agricultori şi a unei industrii naţionale. *O şcoală dinamică, slujită de elemente adequate.*

Un început—prin scurtarea şcolarităţii anuale la cursul supra-primar şi *perspectiva unei juste deblocări* - s'a făcut.

Ori, sunt probleme noi ce nu ne pot lăsa indiferenţi. E necesară o activă colaborare a corpului nostru învăţătoresc la promovarea idealul ce animă pe conducătorii şcolii. Cunoscători fideli ai aplicării tuturor legiuirilor şcolare şi a realităţilor sătesti, adăugând şi capitalul unei experienţe didactice, vom putea formula unele sugestii care să înlesnească emiterea principiilor ce vom aplica.

Se impune o serie de articole de interes general şcolar şi profesional. Acestea fiind preocupările tuturor învăţătorilor, e de dorit ca să fie desbătute cât mai pe larg în paginile numerilor viitoare ale revistei noastre.

* * *

Invăţătorii. Un organism viu cu multiple realizări în domeniul acţiunii, şi-a fixat definitiv locul în viaţa socială a acestei ţări. Depăşind însă cadrul realizărilor practice de care şi-au legat numele, învăţătorii se avântă spre creaţie de gândire. Ca înaintaşi deschizători de drumuri, tineretul mai ales, se afirmă în literatură, publicistică.

Problemele care le-atacă sunt variate, ca şi sufletul omenesc. Numeroase articole ce vin la revistă, dovedesc aceasta. Asociaţia, cum şi redacţia, le înregistrează fără precădere, ca unele ce oglindesc sufletul individual.

Unii, şi-au exteriorizat impresiile despre unii colegi în articole de critică, împănate cu o doză de umor, necesar unor schiţe sau aşa ceva. Alţii şi-au formulat scris revolta în termeni sentenţioşi, pentru cutare sau cutare inadvertenţă. Sunt şi dintr'acei care vin cu anumite principii pentru în-

dreptarea unor stări de fapt, tratate ca probleme generale. Pe când cei dintâi pun prea mult subiectivism și nu rareori patimă, cei din urmă sunt mai obiectivi și cu mai real folos pentru noi.

Pe plan obiectiv, este îndreptățit colegul Pamfil Pleșca să încurajeze—în articolul trimis—*talentul literar* al altui coleg, fixându-i totodată „o singură condiție: să ai inspirație gâlgâitoare". Dar — *pe același plan*— au fost destui acei care să-și arate nedumerirea pentru unele *străvezii personificări*, făcute—drept literatură—de același coleg, care printr'o scrisoare, spulberă svonul neîntemeiat, asupra unor atacuri.

Același lucru s'ar putea interpreta din judiciosul articol: „Responsabilitate didactică" a colegului I.Gh.Cârlan. D-sa stabilește ca fapt etic: „Conștiința să ne lumineze asupra faptelor noastre. Ea să ne mustre când greșim și nu numai legea". Se referă desigur la munca în clasă, mai ales a unor colegi ale cărei roade suntem siliți să le moștenim. Cauzele sunt multiple și consecințele pe care le suportăm, deși înguste, adânc supărătoare.

Problema sesizată de colegul I. Țugulea prin „Acțiune și agitațiune", este de o acută actualitate. Colegul a meditat asupra ei. Fiecare o simțim ca o racilă a unor vremuri despre care ar fi bine să spunem, au fost. Din cazuri diferite s'a ajuns la convingeri care s'au formulat, fără a vedea pe cei vizați.

De-oparte o lume care tace, muncește: „Munca rodnică a omenirii a fost săvârșită în liniște, fără grabă și fără sgomot". De alta, oportunismul și reacția momentului: „Ceilalți sgomotoșii, oamenii politici, agitatorii". Își dau importanță de făuritori ai istoriei și nu sunt decât mediocri.

Asociația generală, ocupându-se în mare de probleme ca acestea, a stigmatizat pe unii și încurajat pe alții.

„*Școala Basarabeană*" revista noastră, este organul exprimării rostului nostru ca breaslă. Existența ei este evidența unei îndatoriri recunoscute, de noi toți. Astfel concepută, nu este un monopol, părere asupra căreia, din fericire, suntem toți de acord.

Pulsul vieţii ei e în funcţie de îndeplinirea îndatoririi sus amintite. Aşa fiind, nu poate fi scutit nimeni de a colabora şi a vorbi prin paginele ei, în toate problemele pedagogice, sociale, şcolare, naţionale, profesionale, etc. cu care învăţătorul vine în atingere.

Şi nu articole pedante, cu caracter de pură ştiinţă cerem — acestea fiind lăsate pe seama celor competenţi, ci chestiuni practice, observări personale din activitatea zilnică, sugestii şi propuneri. Ilustrarea întregii munci învăţătoreşti, pentru a ne cunoaşte şi puţinii care nu ne cunosc. Nu articole savant ticluite dorim, ci formulare scurtă, clară şi documentată a tuturor actelor şi iniţiativelor învăţătoreşti. Acestea le poate scri orişicine şi vor forma materialul necesar oglindirii vieţii noastre de dascăl, comandant străjer, comandant premilitar, cooperator, conducător de cămin, etc. etc.

Colegii iniţiaţi, care colaborează cu articole de fond—unii dela apariţia revistei—ca şi cei care au oarecare dexteritate în ale scrisului, vor trimite materialul cu încrederea ce li-o dă seriozitatea cu care am studiat problemele puse. Să fim bine înţeleşi, vor fi toate articolele binevenite şi vor fi publicate pe'ndelete.

Să nu se uite că'n esenţa lor, unele articole au nevoie de note explicative asupra operilor consultate şi a autorilor citaţi.

BULETINUL BĂNCI POPULARE „SPIRU HARET" A CORPULUI DIDACTIC DIN JUD. LĂPUŞNA

1938, luna Februarie 19.

Convocarea No. 65

In conformitate cu dispoziţiunile art. 35, 36, 37 şi 38 din statut şi potrivit hotărârei consiliului de administraţie din şedinţa dela 19 luna Februarie, anul 1938, se aduce la cunoştinţa membrilor Băncii Populare **„SPIRU HARET"** a Corpului Didactic din judeţul Lăpuşna, că sunt convocaţi în

Adunare generală ordinară

în ziua de 24, luna Martie anul 1938, ora 5 p. m. în localul Şcoalei de Contabilitate şi Educaţie Cooperatistă din Chişinău, strada Carol Şmidt No 131, pentru a discuta şi hotărâ asupra chestiunelor prevăzute în ordinea de zi.

Dacă în această zi nu se va putea intruni majoritatea membrilor, cum prevede art. 38 din statut, şedinţa adunării generale se va amâna pentru ziua de 25, luna Martie, anul 1938, orele 9 a. m. în acelaş local, cu aceiaş ordine de zi şi când se va ţine cu oricâţi membri vor fi prezenţi.

Bilanţul, contul de profit şi pierdere, partida fiecăruia societar şi registrele de contabilitate, se pot vedea de D-nii membri, conf. art. 37 din statut, chiar de acum la sediul băncii în orice zi, în orele de birou.

ORDINEA DE ZI:

1. Constituirea biroului şi constatarea membrilor prezenţi.
2. Darea de seamă a Consiliului de Ad-ţie asupra mersului operaţiunilor societăţii în anul 1937.
3. Raportul Comisiunii Conzorilor.
4. Aprobarea bilanţului şi contului de profit şi perdere, împărţirea beneficiului şi descărcarea Consilitlui de Ad-ţie de gestiunea sa pe anul 1937.
5. Alegerea a 2 membri în consiliul de administraţie în locul D-lor Iacob Irodian şi Popa Theodor, ale căror mandate au expirat.
6. Alegerea a 3 cenzori şi 3 supleanţi.

7. Alegerea a unui delegat la adunarea generală a Uniunii şi Federalei.

8. Votarea bugetului pe anul 1938.

9. Fixarea sumei maxime pe care banca o poate împrumuta dela Federală, Banca Centrală, etc.

10. Stabilirea bobânzei ce banca o va lua dela împrumuturi acordate societarilor.

11. Fixarea maximului de împrumut ce se poate acorda unui societar.

12. Stabilirea sumelor ce se pot împrumuta cooperativelor din localitate şi condiţiunile acordărei acestor împrumuturi.

13. Stabilirea condiţiunilor de primirea depunerilor spre fructificare şi dobânda ce urmează a li se plăti.

14. Să ia cunoştinţă de împrumuturile membrilor din Consiliul de Ad-ţie şi cenzori.

15. Să se ia cunoştinţă de rezultatul inspecţiilor făcute de cenzori şi organele instituţiunilor de control şi să se avizeze asupra măsurilor şi sancţiunilor ce urmează să se ia.

15. Să ratifice inscrierea de noui membri şi să ia act de retragerea membrilor din societate.

17. Lărgirea atribuţiunior Cassei de ajutor reciproc în vederea organizării asistenţei medicale a membrilor.

18. Chestiuni curente.

Voturile adunării se fac prin ridicare de mâini afară de cazul când se va cere votul secret, în conformitate cu statutele.

Deciziunile luate de adunarea generală în limitele actului constitutiv, statutelor şi legii sunt obligatorii pentru toţi societarii.

Nici un societar nu poate avea mai mult decât un singur vot, oricare ar fi numărul părţilor sociale ce posedă.

Cei absenţi vor fi reprezentaţi prin un mandatar societar, care trebuie să aibe mandat scris. Un mandatar nu poate reprezenta decât un singur societar în afară de votul lui.

Ad-torii nu pot să ia parte la vot: a) pt. aprobarea bilanţului şi b) rezoluţiunile ce privesc responsabilitatea lor, (art. 163 c. com.) şi nici nu pot reprezenta ca mandatar pe un asociat lipsă dela Adunare.

Preşedinte, **G. Balan**

Contabil, **A Zelenschi**

Darea de seamă
despre activitatea Consiliului de Administrație pe anul 1937 către Adunarea Generală din 25 Martie 1938.

Doamnelor și Domnilor Colegi,

In comformitate cu art. 35, 36, 37, și 38 din Statute, sunteți convocați astăzi în Adunarea generală ordinară pentru ca să ascultați și să discutați darea de seamă despre mersul operațiunilor efectuate în cursul anului financiar 1937.

In cursul anului societar expirat Consiliul de Ad-ție, compus din d-nii: Grigore Bălan, președinte, Ștefan Gheorghiade, vice-președinte, Irodion Iacob, Theodor Popa, Vasile Mușcinschi, Valentin Voiciulis și Petre Bosum, membri, a ținut 26 ședințe, la cari s'au discutat diferite chestiuni în legătură cu bunul mers al instituției noastre de credit. Comisiunea de Cenzori a verificat de mai multe ori gestiunea și operațiunile băncii, dresând 8 procese verbale, în care au fost consemnate aprecieri pozitive despre activitatea Consiliului.

Cercetând bilanțul și comparându-l cu cel din anul trecut, constatăm că banca și anul acesta a fost în plină desvoltare, fiind susținută prin propriile noastre forțe. Numărul membrilor a sporit cu 80 înscrieri noui, având la finele anului în total 768 societari. Capitalul social vărsat se soldează la bilanț cu suma de lei 3.250.286, sporit fiind în cursul anului cu 834.610 lei.

Depunerile spre fructificare, care indică încrederea ce o manifestă băncii cei ce sunt în căutarea instituției bancare pentru plasarea economiilor lor, sunt în continuă creștere, soldându-se la bilanț cu 1765. 493, lei, deci cu un spor de 756.382 lei fața de soldul bilanțului din anul trecut de 1 009.116 lei.

Aportul financiar, câștigat de bancă prin sporirea vărsămintelor în capital social și depuneri, a mărit capacitatea de creditare a instituției noastre, înlesnind consiliului de ad-ție posibilitatea de a veni în ajutor colegilor cu credite, acordându-le împrumuturile solicitate la prima cerere și chiar în momentul depunerii cererii. Valoarea portofoliului băncii la finele anului 1936 a fost de 3.427.327 lei, iar la bilanțul ce vi se prezintă este de 5. 587.317 lei (Contul „Imprumuturi" și „Efecte de primit" din activul bilanțului). S'a realizat și în anul acesta un progres simțitor în procesul de neîntreruptă desvoltare a băncii ce s'a remarcat în ultimii câțiva ani

Pentru încurajarea depunerilor, de cari banca a avut nevoie în vacanța de vară, când colegii sunt în căutarea

creditelor mai mult decât în alt timp al anului, Consiliul a hotărît, sub rezerva ratificării ulterioare a Adunării gererale, să plătească 5% la depunerile dela 100.000 lei în sus, pe termen de cel puţin 6 luni. Consiliul roagă Adunarea generală să ratifice această hotărîre, ea fiind luată în interesul Băncii.

In dorinţa de a veni în ajutor cu credite oricând şi oridecâte ori au nevoie colegii, mai cu seamă cei din judeţ, a căror interese de deplasare la Chişinău nu totdeauna coincid cu zilele de Marţi sau Sâmbătă, când banca era deschisă pentru operaţiuni de împrumut, Consiliul a reorganizat serviciul băncii în aşa fel că ea este deschisă în prezent şi poate face operaţiuni de împrumut în fiecare zi de lucru, în orele de dimineaţă şi după masă.

In cursul anului expirat au dispărut din mijlocul nostru, trecând spre cele veşnice, următorii colegi: Vasile Ţanţu, fost învăţător la Condriţa, Ion Ciobotaru Baltă, fost învăţător la Cărpineni, Vladimir Haric, profesor- pensionar şi Vasilisa Berezovschi, fostă învăţătoare la Puhoiu.

Familiile decedaţilor au primit ajutoare prin Cassa de ajutor reciproc a Băncii, variind între 62.910—69.570 lei. Tot prin Cassa de ajutor reciproc s'a acordat la 22 colegi ajutoare băneşti pentru cazuri de boală, ajutoarele variind între 1000—5000 lei.

Bugetul a fost executat la cheltuieli în conformite cu prevederile aprobate de Adunare generală, afară de articolele 10, 11, 16 şi 17 dela „cheltueli". Depăşirile la aceste articole au fost impuse de împrejurări, cari au contribuit la propăşirea instituţiei. Dăm mai jos tabloul care evidenţează executarea bugetului:

No. crt.	Natura cheltulilor	Prevederi pe 1937	Cheltueli în 1937	Economii	Depăşiri
	Salarii şi Diurne:				
1	Preşedinte 18.000	18 000	18.000		
2	Contabil 36.000	36.000	36.000		
3	Casier 30.000	30.000	30.000		
4	„ manco de cassa 2.000	2.400	2.000	400	
5	Ajutor Contabil 30 000	30.000	30.000		
6	Curier 6.000	6.000	6 000		—
	De reportat lei .	122.400	122.000	400	—

Nr. crt.	Natura cheltuelilor	Prevederi pe 1937	Cheltueli in 1937	Economii	Depăşiri
	Report lei	122.400	122.000	400	—
	Diurne şi deplasari :				
7	Membrii Consil Ad-ţie 4.910	6.000	4.910	1.090	
8	Comis. pt. intocm. proect. casssei de ajut. recip. 300	—	300		300
9	Comisiunea de Cenzori 2.400	2.400	2.400	—	—
10	Dob. plăt. la dep. s. fruc.	32.000	43.985	—	11 985
11	Impozite comerciale	10.000	12.555	—	2 555
12	Chelt. generale	15.000	15.083	—	83
13	Contrib. Uniunii &C.C.I &C	13.000	10.300	2.700	—
14	Donaţii şi subscripţii	22.000	15.600	6.400	—
15	Cheltueli nepreväzute	10.000	1.800	8.200	—
16	Dobânzi plăt.la efec de plat.	5.000	5 678	—	678
17	Chelt. la loter. de sitt	—	2.715	—	2.715
18	Abonamente la reviste	1.000	870	130	—
	Total lei . . .	238.800	238.196	18.920	18.316
	Economii lei .		604	—	604
	Total g-l lei .	238.000	238.700	18.920	18.920

Din operaţiunile băncii a rezultat la bilanţ un beneficiu net în suma de lei 119.950. Consiliul propune următoarea repartizare a beneficiului net, întocmită în conformitate cu art. 68 din Statute :

1) 10%	pentru Fondul de rezervă	12.000 lei
2) 10%	„ „ Cultural	12.000 „
3) 12%	prima de muncă Consiliul. Ad-ţie, Comisiun. de Cenzori şi funcţionarilor	14.4000 „
4) 50%	Divident la capitalul sociai socotind 2%	60.000 „
5) 14%	Pentru Fond „Cresnţe Dubioase" .	16 550 „
6) 4%	Subvenţie revistei „Şc. Basarabeană"	5.000 „
100%		Total lei. 119.950

Prezentând aceasta succintă dare de seamă, care va fi complectată de lămuririle ce eventual se vor cere în cursul desbaterilor, Consiliul de Ad-ţie, conştient că şi-a făcut datoria în limita concursului material şi moral acordat de societate, roagă onor Adunarea g-lă să aprobe bilanţul şi contul de profit şi pierdere, încheiate la 31 XII -937, dându-i descărcarea de gestiunea an. 1937, şi să aprobe repartizarea beneficiului net, propusă de Consiliu.

Consiliul de Administraţie.

RAPORTUL

Comisiunii de Cenzori către Adunarea Generală a băncii „SPIRU HARET" din 25 Martie 1938.

Subsemnaţii, membrii Comisiunii de Cenzori pe lângă Banca Corpului Didactic „SPIRU HARET" din jud. Lăpuşna, îndeplinind mandatul ce ni s'a încredinţat de către Onorata Adunare Generală, am făcut în cursul anului financiar 1937 un număr de 8 inspecţii, verificând toate veniturile şi cheltuelile efectuate în cursul acestui an pe baza registrelor de contabilitate şi actelor justificative, prezentate acestei Comisiuni. S'a constatat că în cursul anului 1937 Administraţia Băncii a eliberat 1875 chitanţe, încasând efectiv 17.254 352 lei, iar la cheltueli 2200 bonuri de plată, achitând în total suma de lei 17.114.122, rezultând un sold numerar la data de 31 Decembrie 1937 suma de lei 140.230.

Verificând cheltuelile efectuate, Comisiunea de Cenzor le-a găsit în strictă conformitate cu prevederile bugetare şi în spiritul Regulamentului şi a dispoziţiunilor în vigoare apelând deci către onorata Adunare generală pentru aprobarea acestor cheltueli, acordând prin aceasta Consiliului de Ad-ţie, care a fost la înălţime în executarea mandatului său, descărcarea gestiunii financiare pe anul 1937.

Toate registrele de contabilitate şi actele justificative au fost găsite totdeauna în perfectă regulă şi la zi, ceea ce denotă că şi personalul administrativ al acestei Bănci îndeplineşte conştiincios datoriile sale, meritând încurajare şi mulţumiri pentru munca depusă spre prosperarea acestei frumoase instituţii.

Revizuind bilanţul încheiat la 31 Decembrie 1937, Comisiunea de Cenzori cu satisfacţie constată că, acoperind toate cheltuelile necesare, Banca a realizat un beneficiu net de lei 119.950, ceeace denotă că această Bancă este bine organizată şi condusă de cei în drept, producând rezultate frumoase din toate punctele de vedere.

Preşedinte, *St. Grosu.*

Membrii Comisiunei de Cenzori: *I. Crocos I. Chicu.*

Situația de cassă

pe ziua de 31 Decembrie 1937

Incasări **Plăți**

CONTURILE	Suma Lei	CONTURILE	Suma Lei
Sold dela Bilanț	147012	Capital social	3362
Taxa de înscriere	1760	Depuneri spre fructific.	1544418
Capital social	848944	Imprumuturi	94918 0
Depuneri spre fructificare	2196780	Efecte de primit	360000
Efecte de primit	160500	Dobânzi curente la depun.	5678
Imprumuturi	7480921	Mobilier	5446
Dob. și benef. diverse	233464	Fond cassa de ajutor	52050
Imprimate	12178	Diverși creditori	733449
Dobânzi datorate	56	Contribuțiuni Uniunei	10300
Creditori diverși	527850	Depuneri la dif. instit.	4550000
Dobânzi reportate	252626	Impoz te	12555
Depuneri la d f. inst.	4711120	Salarii	122300
Fond Imobil	98250	Cheltueli General	17336
Casa de ajut. reciproc.	395200	Imprimate	12640
Lozuri Loteriei de Stat	165400	Dobânzi înapoiate curente	24304
Colectura Ofic. Chișinău	2438	Dobânzi înap. reportate	14998
Fond donații și subscrip.	500	Abonamente și Reviste	870
Dobânzi pe anul 1939	18853	Colectura Oficială de Stat	145216
Fond Casei Ajt. Recip.	500	Fond Cultural	4000
		Cheltueli neprevăzute	1800
		Fond donații și subscrip.	1600
		Totalul plăților	17114122
		Sold la 31-XII 1937	140230
Total	17254352	Total	17254352

Subsemnatul Ugrinovici Adrian, Casier al Băncii Populare „Spiru Haret" a Corpului Didactic, certific exactitatea operațiunilor de casă efectuate dela 1 Ianuarie 1937 până astăzi 31 Decembrie 1937 și existența în numerar a soldului de lei una sută patruzeci mii două sute treizeci.

Casier, **A. Ugrinovici**

Banca Populară „SPIRU HARET"
a Corpului Didactic din jud. Lăpuşna

Numărul membr. la 31-XII-938—768

BALANŢA DE VERIFICARE

încheiat la 31 Decembrie 1937

Art.	CONTURI	Debit	Credit	Sold Debitor	Sold Creditor
1	Cassa	17254352	17114122	140230	
2	Mobilier	51071		51071	
3	Depuneri la diferite instit.	5261120	4711120	550000	
4	Capital la BCC. şi Fed. Codrul	12743		12743	
5	Efecte publice	8800		8800	
6	Dobânzi datorate	696	191	505	
7	Dobânzi la efecte de plată	5678		5678	
8	Imprumuturi	12726627	7554731	5171896	
9	Efecte de primit	575922	160500	415422	
10	Imprumuturi convertite	5812		5812	
11	Salaril & diurne	129610		129610	
12	Cheltueli generale	17336	2253	15083	
13	Subven. Asociaţiei inv. j. Lăpuşna	12000		12000	
14	Cheltueli neprevăzute	1800		1800	
15	Fond donaţii şi subscripţii	4100	500	3600	
16	Impozite comerciale	12555		12555	
17	Cheltueli Loteriei de Stat	2715		2715	
18	Dobânzi plăt. la dep. sp. fruct.	43985		43985	
19	Abonamente	870		870	
20	Contribuţ. Uniunea şi C. Ç. I. O. C.	10300		10300	
21	Capital social	55922	3305308		3250286
22	Depuneri spre fructificare	1559283	3324781		1765498
23	Efecte de plată		140000		140000
24	Dobânzi reportate anului 1938	19098	252626		233528
25	Dobânzi repor. anului 1939		18853		18853
26	Fond de rezervă		55476		55476
27	Fond cultural	4000	26148		22148
28	Fond creanţe dubioase		5830		5830
29	Fond mobilier		30806		30806
30	Fond casseide ajut. reciproc	52050	65065		13015
31	Fond imobil		273246		273246
32	Fond dobânzi datorate	191	696		505
33	Cassa de ajutor reciproc	296800	523200		226400
34	Diverşi creditori	786912	976450		189538
35	Dobânzi şi benef. diverse	26014	374024		348014
36	Lozuri Loteriei de Stat	369950	381350		11400
37	Comision dela Loter. Stat	2000	12132		10132
38	Taxa de înscriere	1760	1760		
39	Imprimate	12640	12640		
40	Colectura oficială Chişinău	371788	371788		
41	Profit & Pierdere	75908	75908		
	Total lei	39771508	39771508	6594675	6594675

Preşedinte, *G. Bălan*

Contabil-Autorizat, *A. Zelenschi*

Banca Populară „SPIRU HARET“
a Corp. Didactic din jud. Lăpuşna

Cont Profit & Pierdere

încheiat la 31 Decembrie 1937

DEBIT CREDIT

No. crt.	CONTURI	Sume Lei	No. crt.	CONTURI	Sume Lei
1	Salarii şi diurne	129610	1	Dob. & ben. div.	348014
2	Dobânzi la dep. s. fr.	43985	2	Comision Lot. Stat	10132
3	Impozite comerciale	12555			
4	Cheltueli g-le	15083			
5	Contr. Un. & C.C.I.C.	10300			
6	Donaţit şi subscrip.	15600			
7	Chelt. neprevăzute	1800			
8	Dob la ef. de plată	5678			
9	Chelt. la Lot. de Stat	2715			
10	Abonam. şi reviste	870			
11	Total lei	238196			
	Beneficiul net lei	119950			
	Total general lei	358146		Total general lei	358146

Preşedinte, *G. Bălan*

Contabil-Autorizat, *A. Zelenschi*

Banca Populară „Spiru Haret"
a Corp. Didactic din jud. Lăpuşna

Bilanţul

ACTIV — încheiat la 31 Decembrie 1937 — PASIV

Nr. crt.	CONTURI	Suma	Nr. crt.	CONTURI	Suma
1	Casa	140230	1	Capital social	3250286
2	Depuneri la dif. instituţii	550000	2	Depuneri spre fructificare	1765498
3	Mobilier	51071	3	Efecte de plată	140000
4	Cap. la B.C.C. şi Fed. „Codrul"	12743	4	Diverşi creditori	189538
5	Efecte publice	8800	5	Cassa de ajutor reciproc	226400
6	Dobânzi datorate	505	6	Lozuri Loteriei de Stat	11400
7	Imprumuturi	5171896	7	Dobânzi reportate anului 1938	233528
8	Efecte de primit	415422	8	Dobânzi reportate anului 1939	18853
9	Imprumuturi convertite	5812	9	Fond de rezervă	55476
			10	Fond cultural	22148
			11	Fond mobilier	30806
			12	Fond imobil	273246
			13	Fond cassa de ajutor reciproc	13015
			14	Fond creanţe dubioase	5830
			15	Fond dobânzi datorate	505
			16	Profit & Pierdere	119950
	Total lei	6356479		Total lei	6356479

Preşedinte, **G. Bălan**

Contabil-Autorizat, **A. Zelenschi**

Vaselisa Berezovschi

Necrolog

Am avut nefericirea ca în cursul lunei Decemvrie — în ziua de 19 - să ne părăsească, pentru totdeauna, una dintre colegele cele mai vesele şi mai active, Vaselisa Berezovschi, născută Serghie.

Se naşte în com. Cojuşna—Lăpuşna, la 4 III—907, sat în care termină şcoala primară, ca o apreciată elevă. In anul 1921 se înscrie la Şcoala Eparhială—Chişinău, luându—şi diploma de învăţătoare în anul 1927.

In toamna aceluiaşi an, aste numită cu titlu provizoriu în com. Horodiştea, acest judeţ, unde funcţionează—fără anii 1931—933 când este detaşată în Călăraşi—Târg şi Tuzora—de—sus—până în anul 1936, când este detaşată în com. Puhoiu.

Aici, răpusă de o cumplită boală care seceră tineretul, îşi dă sfârşitul, lăsând în urmă un soţ îndurerat şi un copilaş de o lună de zile.

Moare de tânără, sacrificându—se unui ideal, pentru realizarea căreia n'a precupeţit nimic omenește. A împrăştiat în juru-i, pe unde a trecut, atmosfera unei robuste bune dispoziţii şi a sufletului său bun şi împăciuitor.

Regretele colegilor şi a tuturor celor ce-au cunoscut-o, se îndreaptă ca o mângâiere către cei pe care i-a părăsit.

Fie-ţi ţărâna uşoară, scumpă colegă !

N. Avornic

„ŞCOALA BASARABEANĂ“

Apare lunar, afară de lunile Iulie şi August

sub îngrijirea unui comitet compus din :

I. Arhip, Preşedintele Asoc. Învăţătorilor din jud. Lăpuşna

Gr. Balan, cenzor din partea Asociaţiei

Vladimir M. Neaga, redactor

Panait Crihan, redactor

Gh. Druţă, administrator.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA :

„Casa Învăţătorului“ str. I. C. Brătianu, No. 87-a

CHIŞINĂU

Telefon 5-72

ABONAMENTUL ANUAL:

Învăţătorii din judeţ şi municipiu . . . . . lei 80

„ din alte judeţe şi particularii . . lei 100

Instituţiile — lei 200

Preţul unui exemplar — lei 10